

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಪತ್ರ

ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾದುದು

ಸಂಪುಟ ೧೫೩ Volume 153	ಬೆಂಗಳೂರು, ಗುರುವಾರ, ಆಗಸ್ಟ್ ೩೦, ೨೦೧೮ (ಭಾದ್ರಪದ ೮, ಶಕ ವರ್ಷ ೧೯೪೦) Bengaluru, Thursday, August 30, 2018 (Bhadrapada 8, Shaka Varsha 1940)	ಸಂಚಿಕೆ ೩೫ Issue 35
-------------------------	--	-----------------------

ಭಾಗ ೧

ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯ ಆದೇಶಗಳು ಹಾಗೂ ಸುತ್ತೋಲೆ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆದೇಶಗಳು

ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆ ಸಚಿವಾಲಯ

ವಿಷಯ : ಶ್ರೀ ಬಿ.ಕೆ. ಪವಿತ್ರ ಮತ್ತಿತರರು ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ನೀಡಿರುವ ತೀರ್ಪಿನನ್ವಯ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಯ ಎಲ್ಲಾ ವೃಂದದ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಜ್ಯೇಷ್ಠತಾ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ವೀಕೃತವಾಗಿರುವ ಮನವಿ/ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಇತ್ಯರ್ಥಪಡಿಸಲು ತಜ್ಞರ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ.

ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ: ಸಿಆಸುಇ 73 ಎಸ್‌ಆರ್‌ಎಸ್ 2018, ಬೆಂಗಳೂರು, ದಿನಾಂಕ : 08.08.2018

ಓದಲಾಗಿದೆ : 1) ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ : ಸಿಆಸುಇ 182 ಸೆನೆನಿ 2011, ದಿನಾಂಕ: 06.05.2017.

2) ಸುತ್ತೋಲೆ ಸಂಖ್ಯೆ : ಮುಕಾ/500/2018, ದಿನಾಂಕ: 13.04.2018.

3) ಸುತ್ತೋಲೆ ಸಂಖ್ಯೆ : ಸಿಆಸುಇ 442 ಸೆನೆನಿ 2018, ದಿನಾಂಕ: 08.06.2018.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ :

ಮಾನ್ಯ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಶ್ರೀ ಬಿ. ಕೆ. ಪವಿತ್ರ ಮತ್ತಿತರರು ಪ್ರಕರಣದ ಸಿವಿಲ್ ಅಪೀಲು ಸಂಖ್ಯೆ : 2368 / 2011ರಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ: 09.02.2017ರಂದು ನೀಡಿರುವ ತೀರ್ಪನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಮೇಲೆ (1)ರಲ್ಲಿ ಓದಲಾದ ದಿನಾಂಕ: 06.05.2017ರ ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿವರವಾದ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

2) ನಂತರ, ಹೀಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾದ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂತಿಮ ಜೇಷ್ಠತಾ ಪಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯೂನತೆಗಳು/ಲೋಪಗಳು ಕಂಡುಬಂದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಯಮಾನುಸಾರ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸರಿಪಡಿಸಿ ತತ್ಪರಿಣಾಮವಾದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಜರುಗಿಸುವಂತೆ ಮೇಲೆ (2) ರಲ್ಲಿ ಓದಲಾದ ದಿನಾಂಕ : 13.04.2018ರ ಸುತ್ತೋಲೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

3) ಮುಂದುವರೆದು, ಮಾನ್ಯ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಆದೇಶದನ್ವಯ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾದ ಜೇಷ್ಠತಾ ಪಟ್ಟಿ/ಮುಂಬಡ್ತಿ ಮತ್ತು ಹಿಂಬಡ್ತಿ ಆದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅಧಿಕಾರಿ/ನೌಕರರು ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ನೀಡಿರುವ ಸೂಚನೆ/ ಮಾರ್ಗಸೂಚನೆಗಳನ್ವಯ ನಿಯಮಾನುಸಾರ ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ದಿನಾಂಕ:20.06.2018ರೊಳಗಾಗಿ ತಪ್ಪದೇ ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಮೇಲೆ (3)ರಲ್ಲಿ ಓದಲಾದ ಸುತ್ತೋಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

4) 2017ರ ಅಧಿನಿಯಮವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ವಿವಿಧ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಅಧಿಕಾರಿ/ನೌಕರರ ಸಂಘಟನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ದಿನಾಂಕ: 1.8.2018ರಂದು ನಡೆಸಿದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಬಿ.ಕೆ. ಪವಿತ್ರ ಪ್ರಕರಣದನ್ವಯ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಜೇಷ್ಠತಾ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ನ್ಯೂನತೆಗಳು/ಲೋಪಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವಂತೆ ಮನವಿಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಸಹ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು/ಸಕ್ಷಮ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಹೊರಡಿಸಲಾದ ಸೂಚನೆ, ನಿರ್ದೇಶನಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸದೆ, ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

5) ಆದುದರಿಂದ, ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾದ ಜೇಷ್ಠತಾ ಪಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯೂನತೆಗಳು/ಲೋಪಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವಂತೆ ಕೋರಿ ನೌಕರರು ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳನ್ನು ನಿಯಮಾನುಸಾರ ದಾಖಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆ/ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನೀಡಲು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಸದಸ್ಯರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸಮಾಲೋಚಕರ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲು ಸರ್ಕಾರವು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಈ ಆದೇಶ

(೭೩೫)

ಆದೇಶ

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವ ಅಂಶಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಶ್ರೀ ಬಿ.ಕೆ. ಪವಿತ್ರ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ತೀರ್ಪಿನನ್ವಯ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾದ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಜೇಷ್ಠತಾ ಪಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ನ್ಯೂನತೆಗಳು/ಲೋಪಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವಂತೆ ಕೋರಿ ಅಧಿಕಾರಿ/ನೌಕರರು ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ / ಸಲ್ಲಿಸುವ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ನಿಯಮಾನುಸಾರ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆ / ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನೀಡಲು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಸದಸ್ಯರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸಮಾಲೋಚಕರ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ಆದೇಶಿಸಿದೆ:

- (i) ಶ್ರೀ ಅಬ್ದುಲ್ ಖದೀರ್, ಸರ್ಕಾರದ ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ (ನಿವೃತ್ತ)
- (ii) ಶ್ರೀ ಯು. ಚಂದ್ರ ನಾಯಕ್, ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಕೇಂದ್ರ ಪರಿಹಾರ ಸಮಿತಿ, ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ
- (iii) ಶ್ರೀ ಪಿ. ರಾಮನಾಥ್, ಸರ್ಕಾರದ ಉಪ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ (ನಿವೃತ್ತ)
- (iv) ಶ್ರೀ ದೇವರಾಜು, ಸರ್ಕಾರದ ಉಪ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ (ನಿವೃತ್ತ)

ಅಧಿಕಾರಿ/ನೌಕರರಿಂದ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅಂತಿಮ ಜೇಷ್ಠತಾ ಪಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸ್ವೀಕೃತವಾದ ಮನವಿಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಇಲಾಖೆಯ ಅಪರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ/ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ/ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರು ಮನವಿಗಳಲ್ಲಿನ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಕಂಡಿಕೆವಾರು ಷರಾ/ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಪೂರಕ ದಾಖಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚಕರ ಸಮಿತಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು.

ಸಮಿತಿಯು ಅಧಿಕಾರಿ/ನೌಕರರ ಮನವಿ/ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳನ್ನು ಇಲಾಖೆಗಳು ನೀಡಿರುವ ಕಂಡಿಕೆವಾರು ಷರಾ/ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ದಾಖಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿಯಮಾನುಸಾರ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಭಿಪ್ರಾಯ/ಸಲಹೆಯನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಜಾಗ್ರತೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ/ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆ ಇಲಾಖೆಗೆ (ಸೇವಾ ನಿಯಮಗಳು) ಕಳುಹಿಸುವುದು.

PR. 391

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಆದೇಶಾನುಸಾರ ಮತ್ತು ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ

SC. 25

ಗಾಯತ್ರಿ ಎಂ.ಆರ್.

ಸರ್ಕಾರದ ಅಧೀನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ,

ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆ ಇಲಾಖೆ,

(ಸೇವಾ ನಿಯಮಗಳು-1).

ಒಳಾಡಳಿತ ಸಚಿವಾಲಯ

ವಿಷಯ : ಒಳಾಡಳಿತ ಇಲಾಖೆಯ ತೆರಿಗೆಯೇತರ ಆದಾಯದ ದರಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ ಕುರಿತು ಆದೇಶ.

- ಓದಲಾಗಿದೆ : 1. ಅಧಿಸೂಚನೆ ಸಂಖ್ಯೆ: ಹೆಚ್‌ಡಿ 163 ಸಿಎನ್‌ಎ 1993, ದಿನಾಂಕ: 05.04.1994.
2. ಸರ್ಕಾರದ ಅಪರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರು, ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಇವರ ಅರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಪತ್ರ ಸಂಖ್ಯೆ: ಆಇ 30 ಉಕಾ (ಆ & ಸಂ) 2017, ದಿನಾಂಕ: 11.08.2017.
3. ಸರ್ಕಾರದ ಪತ್ರ ಸಂಖ್ಯೆ: ಒಇ 212 ಸಶಾಸ 2017, ದಿನಾಂಕ: 21.08.2017.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ :

ಮೇಲೆ ಓದಲಾದ (1)ರ ಅಧಿಸೂಚನೆಯಲ್ಲಿ ಒಳಾಡಳಿತ ಇಲಾಖೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವ ಸಿನಿಮಾಗಳ ಹಾಗೂ ಡ್ರೈವ್-ಇನ್-ಸಿನಿಮಾಗಳ ಪರವಾನಗಿ/ನವೀಕರಣ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ದಿನಾಂಕ: 05.04.1994ರಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವಿವರ ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಇರುತ್ತದೆ.

1) ಸಿನಿಮಾ ಪರವಾನಗಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದರಗಳ ಪಟ್ಟಿ :-

ಕ್ರ.ಸಂ.	ತೆರಿಗೆಯೇತರ ಶುಲ್ಕದ ಉದ್ದೇಶ	ಪ್ರಸ್ತುತ ದರ	ಯಾವ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ದರ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ
1	An area of 100 Square meters	Rs. 1,000/-	1994
2	Every 50 Square meters or fraction thereof in excess of 100 Square meters	Rs. 500/-	1994

2) ಡ್ರೈವ್-ಇನ್-ಸಿನಿಮಾ ಪರವಾನಗಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದರಗಳ ಪಟ್ಟಿ :-

ಕ್ರ.ಸಂ.	ತೆರಿಗೆಯೇತರ ಶುಲ್ಕದ ಉದ್ದೇಶ	ಪ್ರಸ್ತುತ ದರ	ಯಾವ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ದರ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ
a) Licence fee for a period not exceeding three months :-			
1	Not more than 100 Motor cars	Rs. 750/-	1994
2	101 to 250 Motor cars	Rs. 1,050/-	1994
3	More than 250 Motor cars	Rs. 1,500/-	1994
b) Licence fee for a period exceeding three months but not exceeding six months :-			
1	Not more than 100 Motor cars	Rs. 1,500/-	1994
2	101 to 250 Motor cars	Rs. 2,100/-	1994
3	More than 250 Motor cars	Rs. 3,000/-	1994
c) Licence fee for a period exceeding three months but not exceeding one year :-			
1	Not more than 100 Motor cars	Rs. 3,000/-	1994
2	101 to 250 Motor cars	Rs. 4,500/-	1994
3	More than 250 Motor cars	Rs. 6,000/-	1994

3) ಮೇಲೆ ಓದಲಾದ (3) ರ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಅಪರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆ, ಇವರು ಯಾವ ಯಾವ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತೆರಿಗೆಯೇತರ ಆದಾಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು ಹಾಗೂ ತೆರಿಗೆಯೇತರ ಆದಾಯಗಳನ್ನು ಹಣದುಬ್ಬರ ಸೂಚ್ಯಂಕ (Cost Inflation Index) ವೆಚ್ಚಗಳನ್ವಯ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯು ಮಾಡಿರುವ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಕೋರಿರುತ್ತಾರೆ.

4) ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ್ದು, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಿನಿಮಾ (ನಿಯಂತ್ರಣ) ನಿಯಮಗಳು, 2014ರ ನಿಯಮ-37ರನ್ವಯ ಪರವಾನಗಿಯು ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ವಿದ್ಯುತ್ ಹಾಗೂ ಅಗ್ನಿಶಾಮಕ ಇಲಾಖೆಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಗೊಳಪಟ್ಟು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದ ಅವಧಿಗೆ ಪರವಾನಗಿಯನ್ನು ನೀಡಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಣದುಬ್ಬರ ಸೂಚ್ಯಂಕ (Cost Inflation Index) ವೆಚ್ಚಗಳನ್ವಯ ಸಿನಿಮಾಗಳ ಹಾಗೂ ಡ್ರೈ-ಇನ್-ಸಿನಿಮಾಗಳ ಪರವಾನಗಿ / ನವೀಕರಣ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೊಂಡ ದರಗಳೊಂದಿಗೆ ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಆದೇಶಿಸಿದೆ.

ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ: ಒಇ 32 ಸಿಎನ್‌ಎ 2017, ಬೆಂಗಳೂರು, ದಿನಾಂಕ : 03.02.2018.

4.1) ಒಳಾಡಳಿತ ಇಲಾಖೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವ ಸಿನಿಮಾ / ಡ್ರೈವ್-ಇನ್-ಸಿನಿಮಾಗಳ ಪರವಾನಗಿ / ನವೀಕರಣಗಳ ತೆರಿಗೆಯೇತರ ಆದಾಯದ ದರಗಳನ್ನು ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಹಣದುಬ್ಬರ ಸೂಚ್ಯಂಕ (Cost Inflation Index) ವೆಚ್ಚಗಳನ್ವಯ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ, ಸರ್ಕಾರವು ಮಂಜೂರಾತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ :-

1) ಸಿನಿಮಾಗಳ ಪರವಾನಗಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪರಿಷ್ಕೃತ ದರಗಳ ಪಟ್ಟಿ :-

ಕ್ರ.ಸಂ	ತೆರಿಗೆಯೇತರ ಶುಲ್ಕದ ಉದ್ದೇಶ	ಪ್ರಸ್ತುತ ದರ	ಯಾವ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ದರ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ	ಹಣದುಬ್ಬರ ಸೂಚ್ಯಂಕ ರೀತ್ಯದ ದರ	ತೇಕಡವಾರು ಹೆಚ್ಚಳ	ಭರಿಸಬಹುದಾದ ಇಲಾಖೆಯ ಲೆಕ್ಕ ಶೀರ್ಷಿಕೆ
1	An area of 100 Square meters .	Rs.1,000/-	1994	Rs.4,500/-	450%	0220-60-800-0-02
2	Every 50 Square meters or fraction thereof in excess of 100 Square meters	Rs.500/-	1994	Rs.2,250/-	450%	0220-60-800-0-02

2) ಡ್ರೈವ್-ಇನ್-ಸಿನಿಮಾ ಪರವಾನಗಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದರಗಳ ಪಟ್ಟಿ :-

ಕ್ರ.ಸಂ	ತೆರಿಗೆಯೇತರ ಶುಲ್ಕದ ಉದ್ದೇಶ	ಪ್ರಸ್ತುತ ದರ	ಯಾವ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ದರ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ	ಹಣದುಬ್ಬರ ಸೂಚ್ಯಂಕ ರೀತ್ಯದ ದರ	ತೇಕಡವಾರು ಹೆಚ್ಚಳ	ಭರಿಸಬಹುದಾದ ಇಲಾಖೆಯ ಲೆಕ್ಕ ಶೀರ್ಷಿಕೆ
a) Licence fee for a period not exceeding three months:-						
1	Not more than 100 Motor cars	Rs.750/-	1994	Rs.3,500/-	467%	0220-60-800-0-02
2	101 to 250 Motor cars	Rs.1,050/-	1994	Rs.4,750/-	452%	0220-60-800-0-02
3	More than 250 Motor cars	Rs.1,500/-	1994	Rs.6,750/-	450%	0220-60-800-0-02
b) Licence fee for a period exceeding three months but not exceeding six months:-						
1	Not more than 100 Motor cars	Rs.1,500/-	1994	Rs.6,750/-	450%	0220-60-800-0-02
2	101 to 250 Motor cars	Rs.2,100/-	1994	Rs.9,500/-	452%	0220-60-800-0-02
3	More than 250 Motor cars	Rs.3,000/-	1994	Rs.13,500/-	450%	0220-60-800-0-02
c) Licence fee for a period exceeding three months but not exceeding one year:-						
1	Not more than 100 Motor cars	Rs.3,000/-	1994	Rs.13,500/-	450%	0220-60-800-0-02
2	101 to 250 Motor cars	Rs.4,500/-	1994	Rs.21,000/-	467%	0220-60-800-0-02
3	More than 250 Motor cars	Rs.6,000/-	1994	Rs.27,000/-	450%	0220-60-800-0-02

4.2) ಈ ಆದೇಶವನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆಯ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ: ಆಇ:41:ವೆಚ್ಚ-11:2018, ದಿನಾಂಕ:30.01.2018ರಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ಸಹಮತದ ಮೇರೆಗೆ ಹೊರಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಆದೇಶಾನುಸಾರ ಮತ್ತು ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ,

ಎಂ.ಆರ್.ಶೋಭಾ

ಸರ್ಕಾರದ ಅಧೀನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ,

ಒಳಾಡಳಿತ ಇಲಾಖೆ (ಸೆರೆಮನೆ ಮತ್ತು ಸಿನಿಮಾ)

ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ವಿಕಲಚೇತನರ ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಸಬಲೀಕರಣ ಸಚಿವಾಲಯ

ವಿಷಯ : ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಕಾರ್ಯನೀತಿ-2018ನ್ನು ರಚಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ.

- ಓದಲಾಗಿದೆ:-**
1. ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ: ಮಮಇ 30 ಮಆನಿ 2014, ದಿನಾಂಕ: 24.05.2016
 2. ದಿನಾಂಕ: 24.04.2017ರ ಮಾನ್ಯ ಇಲಾಖಾ ಸಚಿವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಭೆಯ ನಡವಳಿ
 3. ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ ಇವರ ಏಕ ಕಡತ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ
ಸಂ:ಮಮಅಇ:ವಿಫ:ಮಸನಿ:06/2017-18 ದಿ: 01.07.2018

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ:

2016-17ನೇ ಸಾಲಿನ ಆಯವ್ಯಯ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು “ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಬಲೀಕರಣ ನೀತಿ”ಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗುವುದೆಂದು ಘೋಷಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದರಂತೆ, ಮೇಲೆ ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ (1)ರಲ್ಲಿ ಓದಲಾದ ಆದೇಶದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಈ ಹಿಂದೆ ರಚಿಸಲಾದ ಉಪ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಇಲಾಖೆಯ ಸಂಸದೀಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೇಲೆ ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ (2)ರಲ್ಲಿ ಓದಲಾದ ಮಾನ್ಯ ಇಲಾಖಾ ಸಚಿವರ ದಿನಾಂಕ: 24.04.2017ರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದು ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ನೀತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದುವರೆದು ಸದರಿ ನೀತಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನ ಕುರಿತಂತೆ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲು ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವಂತೆ ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮೇಲೆ ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ (3)ರಲ್ಲಿ ಓದಲಾದ ಏಕ ಕಡತ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಇಲಾಖಾ ಸಚಿವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ದಿ:24.04.2017ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಲಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ದಿ: 09.06.2017ರಂದು ಮಾನ್ಯ ಇಲಾಖಾ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸೇರ್ಪಡಿಸಿ ಸಲಹೆಗಾರರು ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ನೀತಿಯ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಕರಡನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಕರು ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇವರು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಸದರಿ ನೀತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ, ಧೈಯ ಹಾಗೂ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಕೆಳಕಂಡಂತಿದೆ.

1. ದೃಷ್ಟಿಕೋನ :

ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲಾ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸಬಲೀಕರಣಗೊಳಿಸುವುದು. ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಘನತೆಯಿಂದ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಆಯ್ಕೆಯಂತೆ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಮತ್ತು ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನಾಂಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವಂತಹ ಸಮಾಜವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

2. ಧೈಯಗಳು :

ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದನೆಯುಳ್ಳ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸೂಕ್ತ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಬಲಪಡಿಸುವುದು. ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯನೀತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ವಿಷಯವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿ ಗೊಳಿಸುವುದು. ಖಾಸಗಿ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.

3. ಉದ್ದೇಶಗಳು :

(ಎ) ಮಹಿಳೆಯರ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಪರ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯನೀತಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಗೌರವಯುತವಾದ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಅನುಕೂಲವಾದ ಪರಿಸರ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವುದು

(ಬಿ) ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಹಕ್ಕು, ಲೈಂಗಿಕ ಆರೋಗ್ಯದ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ, ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಮಹಿಳೆ ಎಲ್ಲಾ ರಂಗಗಳಲ್ಲೂ ನ್ಯಾಯಯುತವಾಗಿ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದು.

(ಸಿ) ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಮಹಿಳೆಯು ವಿವಿಧ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.

(ಡಿ) ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆ, ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದವರೆಗೆ ಗುಣಾತ್ಮಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಪರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ, ಎಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲೂ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ, ಸಮಾನ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತ ಸಂಬಳ, ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷತಾ ಕ್ರಮಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಸ್ತಿ, ಅರಣ್ಯ, ನೀರು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಧನಗಳು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಇತರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.

(ಇ) ಕಾನೂನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮತ್ತು ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸುವುದು.

(ಎಫ್) ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಪುರುಷರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಇಬ್ಬರ ಸಕ್ರಿಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಸಮಾಜದ ಮನೋಭಾವ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತರುವುದು.

(ಜಿ) ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಾಗಿಸುವುದು. ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದೊಂದಿಗೆ ಅದರಲ್ಲೂ ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಾಲಾಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಮತ್ತು ಬಲಗೊಳಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗಾತ್ಮಕ ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಆದ್ಯತೆಗೊಳಿಸುವುದು.

(ಹೆಚ್) ಮಹಿಳೆಯರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸಬಲೀಕರಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಅಂತರ್ ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೊಳಿಸುವುದು.

ಸದರು ಕರಡು ನೀತಿಗೆ ಸಚಿವ ಸಂಪುಟ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಸಂ:ಸಿ:345/2018, ದಿನಾಂಕ: 19.03.2018ರಲ್ಲಿ ಅನುಮೋದನೆ ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕೂಲಂಕುಷವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಆದೇಶಿಸಿದೆ.

ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ: ಮಮಇ 94 ಮಮಅ 2016, ದಿನಾಂಕ: 26.03.2018

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವ ಅಂಶಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಸದರಿ ಕರಡು ನೀತಿಗೆ ಸಚಿವ ಸಂಪುಟ “ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಕಾರ್ಯನೀತಿ-2018 ನ್ನು ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ ರಚಿಸಿ ಈ ತಕ್ಷಣದಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಆದೇಶಿಸಿದೆ.

ಸದರಿ ಕಾರ್ಯನೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ, ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇತರೆ ಇಲಾಖೆಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಅಗತ್ಯ ಕ್ರಮಕೈಗೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯ ನೋಡಲ್ ಇಲಾಖೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಅಂತಿಮಗೊಳಿಸಲಾದ ಸದರಿ ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಕಾರ್ಯನೀತಿ-2018ರ ಮುದ್ರಿತ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಣಾಲಯದಿಂದ ಪಡೆದು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ರವಾನಿಸಲು ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯವು ಇವರು ಅಗತ್ಯ ಕ್ರಮವಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಈ ಆದೇಶವನ್ನು ಸಚಿವ ಸಂಪುಟದ ನಿರ್ಣಯ ಪ್ರಕರಣ ಸಂಖ್ಯೆ: ಸಿ:345/2018, ದಿನಾಂಕ: 19.03.2018ರ ಸಹಮತದೊಂದಿಗೆ ಹೊರಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಆದೇಶಾನುಸಾರ ಮತ್ತು ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ

ಸಂಧ್ಯಾ ಎಲ್. ನಾಯಕ್

ಸರ್ಕಾರದ ಅಧೀನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ-1

ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ವಿಕಲಚೇತನರ

ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಸಬಲೀಕರಣ ಇಲಾಖೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಕಾರ್ಯನೀತಿ -2018

1. ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

1.1. ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣವನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದ್ದು, ಮಹಿಳೆಯರು ಅವರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಹೊಂದಿರುವುದು, ಸರಿಸಮಾನವಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ (ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ವಸ್ತು, ಮಾನವೀಯ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ) ಮೇಲೆ ಅವರಿಗಿರುವ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ಅಂಶಗಳು ಗೋಚರವಾಗುತ್ತವೆ. ಸಬಲೀಕರಣವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿಸುವ ರಚನೆ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ರೂಪಾಂತರದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

1.2. ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನವು ತನ್ನ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆ, ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು, ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯ, ಹಾಗೂ ನಿರ್ದೇಶನ ತತ್ವಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆಯಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ, ಮಹಿಳಾ ಸಮಾನತೆಯಲ್ಲಿ, ಮಹಿಳೆಯೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುವ ಹಕ್ಕು, ಘನತೆಯಿಂದ ಬದುಕುವ ಹಕ್ಕು, ಸ್ವ-ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ಹಕ್ಕು, ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕು, ಆಯ್ಕೆಯ ಹಕ್ಕು, ಅವಕಾಶ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯ ಹಕ್ಕು, ಮನೆ ಒಳಗೆ ಮತ್ತು ಹೊರಗೆ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೊಂದುವ ಹಕ್ಕು, ನ್ಯಾಯಯುತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಬೇಕಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಸೇರಿವೆ. ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಗಳೂ ಕೂಡ, ಜೀವನದ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಕಾರ್ಯನೀತಿಯು ತನ್ನ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನ ಹಾಗೂ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಗಳಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ‘ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕುವ ಒಡಂಬಡಿಕೆ’ (ಸೀಡಾ) ‘ಬೀಜಿಂಗ್ ಫ್ಲಾಟ್ ಫಾರಂ ಫಾರ್ ಆಕ್ಷನ್’ ಹಾಗೂ ಇತರ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಒಡಂಬಡಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಬಲವಾದ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟಿದೆ.

1.3 ಜೀವನೋಪಾಯ, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಸೇರಿದಂತೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸುವ ಅಂಶವು ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಹೆಚ್ಚಳ ಹಾಗೂ ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪರಿಣಾಮಗಳೊಂದಿಗೆ ನೇರ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಅನೇಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ತೋರಿಸಿವೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಯಶಸ್ವಿ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತ ಸಹಭಾಗಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ ಇಡೀ ಸಮಾಜದ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

1.4 ಕರ್ನಾಟಕ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ನೀತಿಯು 2018 ಸರ್ಕಾರದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವಾದ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇರುವ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಅನೇಕತ್ವವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ನೀತಿಯು ಸಮತಾವಾದಿ ಸಮಾಜವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ, ಇದರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಮಾನವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮತ್ತು ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಮತ್ತು ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಉದಾ: ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಇತರೆ ಹಿಂದುಳಿದವರು, ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರು, ವಿಕಲಚೇತನರು, ವಲಸೆ ಬಂದ ಮಹಿಳೆಯರು, ಲೈಂಗಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರು ಇಂತಹ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ

ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನ ಹರಿಸುವುದು. ಈ ನೀತಿಯು ಬಾಲಕಿಯರಿಗೂ ಕೂಡ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಕಾರ್ಯನೀತಿ - 2018ಕ್ಕೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ.

2. ದೃಷ್ಟಿಕೋನ :

ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲಾ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸಬಲೀಕರಣ ಗೊಳಿಸುವುದು. ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಘನತೆಯಿಂದ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಆಯ್ಕೆಯಂತೆ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಮತ್ತು ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವಂತಹ ಸಮಾಜವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

3. ಧೈಯಗಳು :

ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದನೆಯುಳ್ಳ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸೂಕ್ತ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಬಲಪಡಿಸುವುದು. ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯನೀತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ವಿಷಯವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿ ಗೊಳಿಸುವುದು. ಖಾಸಗಿ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.

4. ಉದ್ದೇಶಗಳು

(ಎ) ಮಹಿಳೆಯರ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಪರ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯನೀತಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಗೌರವಯುತವಾದ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಅನುಕೂಲವಾದ ಪರಿಸರ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವುದು

(ಬಿ) ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಹಕ್ಕು, ಲೈಂಗಿಕ ಆರೋಗ್ಯದ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ, ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಮಹಿಳೆ ಎಲ್ಲಾ ರಂಗಗಳಲ್ಲೂ ನ್ಯಾಯಯುತವಾಗಿ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದು.

(ಸಿ) ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಮಹಿಳೆಯು ವಿವಿಧ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.

(ಡಿ) ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆ, ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದವರೆಗೆ ಗುಣಾತ್ಮಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಪರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ, ಎಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲೂ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ, ಸಮಾನ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತ ಸಂಬಳ, ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷತಾ ಕ್ರಮಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಸ್ತಿ, ಅರಣ್ಯ, ನೀರು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಧನಗಳು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಇತರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.

(ಇ) ಕಾನೂನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮತ್ತು ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸುವುದು.

(ಎಫ್) ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಪುರುಷರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಇಬ್ಬರ ಸಕ್ರಿಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಸಮಾಜದ ಮನೋಭಾವ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತರುವುದು.

(ಜಿ) ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಾಗಿಸುವುದು. ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದೊಂದಿಗೆ ಅದರಲ್ಲೂ ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಮತ್ತು ಬಲಗೊಳಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗಾತ್ಮಕ ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಆದ್ಯತೆಗೊಳಿಸುವುದು.

(ಹೆಚ್) ಮಹಿಳೆಯರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸಬಲೀಕರಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಅಂತರ್ ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೊಳಿಸುವುದು.

5. ಆದ್ಯತಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು

5.1. ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣ

ಮಹಿಳೆಯರ ಆರ್ಥಿಕ ಬಲವರ್ಧನೆ ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ, ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಗತ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ನೇರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಉದ್ಯಮಿಯಾಗಿ, ವ್ಯಾಪಾರಿಯಾಗಿ, ಹೊಲ ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿದು, ಸಂಬಳವಿಲ್ಲದ ಗೃಹಕೃತ್ಯ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆಯರು ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಭಾರೀ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣವು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವಕಾಶಗಳಿಗೆ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಕೊಡುಗೆಗಳ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರ ಘನತೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ಪ್ರಗತಿಯ ಲಾಭಾಂಶಗಳ ಉತ್ತಮ ವಿತರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣದ ಮಾರ್ಗವು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

5.1.1.1 ಮಹಿಳಾ ಬಡತನ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ, ಮಹಿಳಾ ಗೋಚರತೆ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಬಳವಿಲ್ಲದ ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.

ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಬಡತನ ಮತ್ತು ಲಿಂಗ ಅಸಮಾನತೆಗಳ ನಡುವೆ ಅತ್ಯಂತ ನಿಕಟವಾದ ಸಂಬಂಧವಿದೆ, ಮನೆಯೊಳಗಿನ ನೈಜ ಕಠಿಣ ಸ್ಥಿತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ತಾರತಮ್ಯ ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಘನತೆಯಿಂದ ಬದುಕುವ ಹಕ್ಕಿನಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದ್ದು ಕಡಿಮೆ ವೇತನ ಕೊಡುವ ಅಥವಾ ವೇತನರಹಿತ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದೊಡ್ಡ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರ್ಯನೀತಿ ಮತ್ತು ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ನೀಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಂಚೆಗೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ಸಮುದಾಯದ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರಬೇಕು.

ದೊಡ್ಡ ಮಟ್ಟ : ಹೆಚ್ಚು ಸಂಭಾವನೆಯ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸುವುದು; ಜೀವನೋಪಾಯದ ಭರವಸೆ, ದೊಡ್ಡ ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರ್ಯನೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ವಿಷಯಗಳು ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಪಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಬಲೀಕರಣವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಬೇಕು

ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟ - ಸಮುದಾಯ ಮಟ್ಟ: ಆಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಒಡೆತನ; ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯದ ಲಭ್ಯತೆ ; ಸ್ಥಳೀಯ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು/ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಹೊಂದುವುದು; ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಲಭ್ಯತೆ.

ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮಟ್ಟ: ಕುಟುಂಬ ಮಟ್ಟ : ಕುಟುಂಬದ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಮಹಿಳೆಯರ ನಿಯಂತ್ರಣ; ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಕೊಡುಗೆ/ಸಹಾಯ; ಕುಟುಂಬದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೇಲಿನ ನಿಯಂತ್ರಣ; ಕುಟುಂಬದ ಆರ್ಥಿಕ ನಿರ್ಧಾರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ. ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

5.1.1.2 ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸದ್ಯ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಹಣಕಾಸಿನ ಸೇವಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು; ಕಾರ್ಯನೀತಿ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಕಿರುಬಂಧನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯ ಕಡೆ ತಂದು ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿ ಮತ್ತು ರಚನೆಯಂತೆ ಸರಾಗವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳಿಸುವುದು. ಹಣಕಾಸಿನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಕಾನೂನಾತ್ಮಕವಾದ ಕಾಯ್ದೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು ಅಥವಾ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಹಣಕಾಸನ್ನು ಅವಲಂಬಿತ ಸದಸ್ಯರಾಗಲದೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಮಾತ್ರ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಬೇಕು. ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಸಮುದಾಯದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಾಲವನ್ನು ನೀಡಲು ಇರುವ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಏಕಗವಾಕ್ಷಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು, ಏಕಲಚೇತನರು, ವಿಧವೆಯರು, ಒಬ್ಬಂಟಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳಿಂದ ಫಲಾನುಭವಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವುದು. ಹಣಕಾಸಿನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ನೀಡಬೇಕು.

5.1.1.3 ವೇತನದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಸಮಾನ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಔಪಚಾರಿಕ ಮತ್ತು ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಬಡ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು, ಸಾಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಅಗತ್ಯ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

5.1.1.4 ಸಂಬಳವಿಲ್ಲದೆ ದುಡಿಯುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಕೆಲಸ/ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಪರಿಗಣಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಂಘಟಿತ ಹಾಗೂ ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಉತ್ಪಾದಕರಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು. (ಮನೆಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತಹ ಕೆಲಸಗಾರರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ).

5.1.1.5 ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆಯವ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಲೆಕ್ಕಪಾಸಣೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕು.

5.1.2 ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ: (ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ರೇಷ್ಮೆ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ)

5.1.2.1 ಮಹಿಳೆಯರು ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲಸಗಾರರಾಗಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ನಿರ್ವಹಣಾಗಾರರಾಗಿ ಅವರ ಮಹತ್ವ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಮರುಷರು ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ.

5.1.2.2 ಆಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರತ್ವ ಹಕ್ಕು, ಸರ್ಕಾರದ ನೇರ ವರ್ಗಾವಣೆ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಅಥವಾ ಭೋಗ್ಯ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಲದ ಸೌಲಭ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಮೂಲಕ ಬಡ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಭೂಒಡೆತನ ಲಭ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಅವರ ಆಸ್ತಿ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಕಾನೂನು ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಿ ಕಾನೂನು ಬೆಂಬಲ ಸಿಗುವಂತಾಗಬೇಕು. ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಬಡತನ ನಿವಾರಣೆ, ಮರು ನೆಲೆಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಫಲಾನುಭವಿಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರದ ಎಲ್ಲಾ ಭೂ ವರ್ಗಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು.

5.1.2.3 ಭೂ ದಾಖಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಅಥವಾ ಗಣಕೀಕರಿಸುವ ಮತ್ತು ದಾಖಲೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುವ ಸರ್ಕಾರದ ಎಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ, ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಆಸ್ತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಲಿಂಗ ವಿಘಟಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಲು ನಿರ್ದೇಶನಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಮಗಳಾಗಿ, ವಿಧವೆಯರಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೊಂದಿರುವ ಭೂಮಿಯ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರತ್ವ ಪಾಲು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಬೇಕು.

5.1.2.4 ಕಾರ್ಯನೀತಿಯು ಭೂರಹಿತ ಮಹಿಳಾ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಭೂಮಿ ಹಕ್ಕು, ಸಹಕಾರ ಕೃಷಿಗಳಿಗೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕು. ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ರೇಷ್ಮೆ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಬೇಕು.

5.1.2.5 ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲದ ಮತ್ತು ಬೇಡಿಕೆ ಆಧಾರಿತ ಕೃಷಿ ವಿಸ್ತರಣೆ ಸೇವೆಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ದೊರೆಯುವಂತಾಗಬೇಕು.

5.1.2.6 ಪೂರಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಾದ ನೀರಾವರಿ, ಸಾಲ, ನೀರು, ಅರಣ್ಯ ಇಂಧನ, ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೊಂದಲು ಖಚಿತಪಡಿಸಬೇಕು. (ಸಂಪನ್ಮೂಲ ನಕ್ಷೆ ತಯಾರಿಕೆ, ಸಂಪನ್ಮೂಲ ನಿರ್ವಹಣೆ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಳಕೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಹಣಕಾಸಿನ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಹಕಾರಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ)

5.1.2.7 ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿ ಸುರಕ್ಷತೆ ಖಚಿತಪಡಿಸಲು ಮಹಿಳಾ ಸ್ನೇಹಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮೂಲಕ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬೇಕು.

5.1.2.8 ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕ್ರೋಢೀಕರಣ, ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಗುಂಪು ಬಂಡವಾಳ ಹಾಗೂ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು. ಕೃಷಿ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ರೇಷ್ಮೆ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಪಶು ಸಂಗೋಪನಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು. ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧಿತ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳಾ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಸಾಲಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸಬೇಕು.

5.1.2.9 ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪ, ಬೆಳೆ ನಾಶ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ವೈಫಲ್ಯದಿಂದ ಅಂಚೆಗೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ಮಹಿಳಾ ರೈತರಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ಸೂಚಿಸುವ ಹಾಗೂ ಪರಿಹಾರ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು.

5.1.3. ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆ

5.1.3.1 ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಕರಾಗಿ ಮತ್ತು ಕೆಲಸಗಾರರಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು. ಸಂಘಟಿತ ಮತ್ತು ಅರೆಸಂಘಟಿತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂವಹನ, ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್, ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣೆ, ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಜವಳಿ ಉದ್ಯಮ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ನೇಮಕಾತಿ ಮತ್ತು ಬಡ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಬೇಕು.

5.1.3.2 ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ವಿಶೇಷ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸ್ಥಳಗಳು ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

5.1.3.3 ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಸ್ನೇಹಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿಗೆ, ಉದ್ಯೋಗಸೃಷ್ಟಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ವಸತಿನಿಲಯ, ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಕೊಠಡಿ, ಶೌಚಾಲಯ ಸೌಲಭ್ಯ, ಮಗುವಿನ ಆರೈಕೆ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವಾ ಸೌಲಭ್ಯ ಮುಂತಾದ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಮಾತೃತ್ವ ಸೌಲಭ್ಯ ಮತ್ತು ಹೆರಿಗೆ ರಜೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಬೇಕು. ಮಹಿಳೆಯರ ಲೈಂಗಿಕ ಕಿರುಕುಳ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಪಾಲಿಸಬೇಕು. ರಜೆ ವಿಸ್ತರಣೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಿಶು ಪಾಲನೆ ರಜೆ ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯರ ಪಾಲನಾ ರಜೆಯನ್ನು ನೀಡುವಾಗ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ವಿಶೇಷ ಆದ್ಯತೆಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು.

5.1.4. ಸೇವಾ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸುವುದು

5.1.4.1 ಸೇವಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕು, ಹೋಟೆಲ್ ಮತ್ತು ಉಪಾಹಾರ ಮಂದಿರ, ಆಹಾರೋದ್ಯಮ, ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಪಂಪ್‌ಗಳು, ಸಾರಿಗೆ ಸೇವೆಗಳು, ಮನೋರಂಜನೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಕ ಪರವಾನಗಿ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಹಾಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು.

5.1.4.2 ರಾತ್ರಿ ಪಾಳೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಸೌಲಭ್ಯ ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಸೇವಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾದ ಬಿ.ಪಿ.ಒ (ಬಿಸಿನೆಸ್ ಪ್ರೊಸೆಸ್ ಔಟ್ ಸೋಸಿಂಗ್), ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ವಲಯ, ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ, ಹೋಟೆಲ್ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸುರಕ್ಷತೆ ದೊರಕುವಂತಾಗಬೇಕು. ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ಗೌರವಯುತ ನಡವಳಿಕೆ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬೇಕು.

5.1.4.3 ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಕಾರ್ಯನೀತಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವಾಗ ನಡವಳಿಕೆ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವಾಗ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಾರದ ಅಪರಾಧ ನಡೆಯದಂತೆ ಮತ್ತು ಶೋಷಣೆ ನಡೆಯದಂತೆ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಬೇಕು.

5.1.5. ಕೆಲಸದ ವಾತಾವರಣ ಮತ್ತು ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ ಒದಗಿಸುವುದು :

5.1.5.1 ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯವು ಅಧಿಕ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಅವರು ಉತ್ಪಾದಕರಾಗಿ, ಕೆಲಸಗಾರರಾಗಿ, ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವವರಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. (ಲೈಂಗಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ). ಈ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೆಚ್ಚು ಶೋಷಣೆ ಮತ್ತು ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕಡಿಮೆ ವೇತನ, ಕೆಟ್ಟ ಮತ್ತು ಅಶುಚಿತ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದುವರೆಗೂ ಒದಗಿಸದ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾಯ್ದೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮಹಿಳಾ ದುಡಿಮೆಗಾರರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು.

5.1.5.2 ಕುಟುಂಬದ ಒಳಗೆ ಮತ್ತು ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಶೋಷಣೆ, ಲೈಂಗಿಕ ಕಿರುಕುಳ, ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮತ್ತು ಅಪರಾಧ ತಡೆಯಲು ಸೂಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು. ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ವೇತನದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ತಾರತಮ್ಯ, ಶೋಷಣೆ, ಲೈಂಗಿಕ ಕಿರುಕುಳ, ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟಂತೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

5.1.6. ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆ:

5.1.6.1 ಜಾಗತೀಕರಣದಿಂದಾಗಿ ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ, ಕೌಶಲ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕು. ಶಿಕ್ಷಣ, ಕೌಶಲ್ಯ, ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣಾ ಕೌಶಲ್ಯದ ಕೊರತೆಯು ಜಾಗತೀಕರಣಗೊಂಡ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಅಡಚಣೆಯುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ವೃತ್ತಿಪರ ಕೌಶಲ್ಯ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ಬಾಲಕಿಯರಿಗೆ ಶಾಲಾ ಹಂತದಿಂದಲೇ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡಬೇಕು.

5.1.6.2. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪುನರ್ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ ಅವರ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಉನ್ನತಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೇ ವೃತ್ತಿ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ತರಗತಿಗಳನ್ನು ಮೀಸಲಿಡಬೇಕು. ಕುಟುಂಬದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕೆಲಸದಿಂದ ವಿರಾಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ (ಮಕ್ಕಳ ಶೋಷಣೆ

ಪಾಲನೆಯು ಸೇರಿದಂತೆ) ವಿಶೇಷ ತರಬೇತಿ ಆಯೋಜಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ಪುನರ್ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇ-ಟ್ರೇಡಿಂಗ್, ಇ-ಬಿಸಿನೆಸ್ ಮತ್ತು ಇ-ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ಕೌಶಲ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ನಿರಂತರವಾಗಿ ವಿಶೇಷ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿ ಸಣ್ಣ ಉದ್ಯಮಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಬೇಕು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವ ಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳಲ್ಲಿ ಕೌಶಲ್ಯ ಆಧಾರಿತ ಸಹಕಾರಿ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು.

5.1.6.3. ಕರಕುಶಲ, ಕೈಮಗ್ಗ ಮತ್ತು ಇತರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೊಂದಿರುವ ಪಾರಂಪರಿಕ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಸೂಕ್ತ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಾಗೂ ಜಾಗತಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಅಭಿರುಚಿ ಮತ್ತು ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಅವರ ಕುಶಲತೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬೇಕು.

5.1.6.4 ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮದಾರರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಲಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಉತ್ತೇಜಿಸಬೇಕು. ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೌಶಲ್ಯ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಬೇಕು. ಉದ್ಯಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತಿ ಗಳಿಸಿದ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳಿಂದ ಉಪನ್ಯಾಸ ಏರ್ಪಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು. ಯೋಗ್ಯವಾದ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು, ಯೋಜನಾ ವರದಿ ತಯಾರಿಸಲು, ಏಕಗವಾಕ್ಷಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಸಾಲ ಹಾಗೂ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಂಪರ್ಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ನೆರವು ಒದಗಿಸಬೇಕು.

5.1.7. ಕಿರುಸಾಲ ಮತ್ತು ಸ್ವ-ಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳು :

5.1.7.1. ಸ್ವ-ಸಹಾಯ ಸಂಘ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ವಿಶಾಲ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಭಾಗವನ್ನಾಗಿ ನೋಡಬೇಕು. ಈ ಗುಂಪುಗಳ ಸುಸ್ಥಿರ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸೂಕ್ತ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು .

5.1.7.2. ಕುಶಲತೆ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿರುವ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬಡ ಮಹಿಳೆಯರು ಕಿರು ಸಾಲದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಅವಲಂಬಿತರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಾಲಬಾಧಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಿರುಸಾಲ ಬಂಡವಾಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ಬಡವರು, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ /ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳಾ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಕುಟುಂಬಗಳ ಒಗ್ಗೂಡುವಿಕೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಬೇಕು.

5.1.7.3. ಖಾಸಗಿ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಸ್ವ-ಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳು ಶೋಷಣೆಗೊಳಗಾಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು.

5.1.8. ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ :

5.1.8.1. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋಭಾವ ಮತ್ತು ಅರಿವನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಶ್ರಮ ಹಾಕಬೇಕು. ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಈಗಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ಸಂಶೋಧಕರಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಸಂಶೋಧನಾ ಅನುದಾನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು. ಮಹಿಳೆಯರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸೂಕ್ತ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಕೆಲಸದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಒತ್ತು ನೀಡಬೇಕು. ಮಹಿಳೆಯರು ವಿಜ್ಞಾನದ ಪದವಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಒತ್ತು ನೀಡಬೇಕು. ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕಲಿಕೆಯ ಸೌಲಭ್ಯ ದೊರಕುವಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು.

5.2. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಬಲೀಕರಣ

5.2.1. ಶಿಕ್ಷಣ:

5.2.1.1 ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಮಾನ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವುದನ್ನು ಖಚಿತ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

5.2.1.2 ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣವು ಕೇವಲ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ, ಉನ್ನತ, ವೃತ್ತಿಪರ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೇಲೂ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಒತ್ತು ಕೊಡದೆ ಪ್ರೌಢ, ಉನ್ನತ, ಔದ್ಯೋಗಿಕ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಹಾಗೂ ವೃತ್ತಿಪರ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಹತ್ವ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಬಲೀಕರಣದ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯನೀತಿ ಚೌಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಒತ್ತು ಸಮಗ್ರವಾಗಿರಬೇಕು. ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಗತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಬೇಕು.

5.2.1.3 ಶಿಕ್ಷಣದ ದತ್ತಾಂಶಗಳು ಲಿಂಗಾಧಾರಿತವಾಗಿ ವಿಂಗಡಣೆಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳಿಂದಲೂ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಯೋಜನಾ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ವಿನ್ಯಾಸ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

5.2.1.4 ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲೂ ಲಿಂಗಸಂವೇದನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಲಿಂಗ ಸ್ಥಿರಮಾದರಿ, ಪುರುಷಾತ್ಮಕತೆ, ಸ್ತ್ರೀಯಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ತಜ್ಞರು ಮತ್ತು ಪರಿಣತರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಸುಧಾರಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಇತರ ಕಲಿಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ವಿಷಯವನ್ನು ಒಂದು ಅಂಶವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುವ ಬದಲಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲೂ ಅದನ್ನು ಒಂದು ಅನಿವಾರ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ವಿಷಯವನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ತತ್ವವನ್ನಾಗಿ

ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಲೈಂಗಿಕತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ದೊರಕುವಂತಾಗಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲು, ಲೈಂಗಿಕತೆ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಾಧಾರಿತದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಿ ಲೈಂಗಿಕ ಹಕ್ಕಿನ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಾದರೆ ಅದನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಅವರನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬಹುದು. ಶಿಕ್ಷಕರ ತರಬೇತಿ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ತರಬೇತಿಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ಸ್ವತಂತ್ರ ಕೈಪಿಡಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಸೇವಾ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಸೇವಾ ನಿರತ ಶಿಕ್ಷಕರ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲೂ ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ವಿಷಯಗಳು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂತಾಗಬೇಕು.

5.2.1.5 ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಮತ್ತು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿರುವ ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಬೇಕು. ದುರ್ಬಲ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದ ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗ/ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ/ಇತರ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ/ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದರೆ ಈಗಿರುವ ಕಾರ್ಯನೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಲಯವಾರು ನಿಗದಿತ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ಯುವತಿಯರನ್ನು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ಅನುಕೂಲಕರ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಶೌಚಾಲಯ, ಉಚಿತ ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷಿತ ವಸತಿನಿಲಯ, ಹಣಕಾಸಿನ ನೆರವು ಮತ್ತು ಇತರ ಬೆಂಬಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ದೊರಕುವಂತಾಗುವುದು ತುಂಬ ಮುಖ್ಯ. ಇದರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲೂ ಹುಡುಗಿಯರ ದಾಖಲಾತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

5.2.1.6 ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ/ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಲು ಸೂಕ್ತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ರೂಢಿಗತ ಶಿಕ್ಷಣ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಜೀವನೋಪಾಯ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಪದವಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ವೃತ್ತಿ ಆಪ್ತಸಮಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿಯಿರುವ ಪದವಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು.

5.2.1.7 ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಔಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜೊತೆಗೆ ತೆರೆದ ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ದೂರ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು. ವಿವಿಧ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ, ಗಣಕಯಂತ್ರ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಆಧಾರಿತ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವು ಲಭ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಹಿಂದುಳಿದ ಮತ್ತು ಅತಿ ದೂರದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಹುಡುಗಿಯರ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ದಾಖಲಾತಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು.

5.2.1.8 ಲಿಂಗಸಂವೇದನೆ ಬೆಳೆಸುವ ಪುನಶ್ಚೇತನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡುವಂತಾಗಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯೂ ಲೈಂಗಿಕ ಕಿರುಕುಳ ನಿಷೇಧ ಕಾಯಿದೆ 2013 ಮತ್ತು ಪೋಕ್ಸೊ ಕಾಯಿದೆ 2012ರ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಸತಿನಿಲಯ ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲೂ ಲೈಂಗಿಕ ಕಿರುಕುಳವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಬೇಕು. ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಮೇಲಾಗುವ ಲೈಂಗಿಕ ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರಕಾರದ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕರ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಶಾಲಾ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇಂತಹ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

5.2.2. ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಪೌಷ್ಟಿಕತೆ:

5.2.2.1 ಮಹಿಳೆಯರ ಆರೋಗ್ಯ, ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿದೆ. ಶಾರೀರಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ತೊಂದರೆಗಳೆರಡೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಕಾರದ ಆರೋಗ್ಯದ ತೊಂದರೆಗಳಿಗೂ ಸಮಾನವಾದ ಗಮನ ಮತ್ತು ಆರೈಕೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

5.2.2.2 ಮಹಿಳೆಯರ ಆರೋಗ್ಯ, ಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿದಂತೆ ಮಹಿಳಾ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮಗ್ರ ಪರಿಕ್ರಮವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆರೋಗ್ಯ ಸಶಕ್ತೀಕರಣವು ಆರೋಗ್ಯ ವೃದ್ಧಿಯ ಒಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಆರೋಗ್ಯವು ಎಲ್ಲಾ ಒಳಿತಿನ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಜನರು ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದರ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಆರೋಗ್ಯದ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೊಂದಬಹುದು.

5.2.2.3. ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸೂಚಿಗಳಾದ ಶಿಶು ಮರಣ ಮತ್ತು ತಾಯಂದಿರ ಮರಣವನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ತಾಯಂದಿರ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ, ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆ ಲಭ್ಯವಾಗಬೇಕು.

5.2.2.4. ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಹಕ್ಕು ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು. ಇದರಿಂದ ಅವರು ಆಯ್ಕೆ ಹಕ್ಕನ್ನು ಚಲಾಯಿಸಲು ಹಾಗೂ ಲೈಂಗಿಕ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆ, ಸಂತಾನಹರಣ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಪತಿಯ ಅನುಮತಿ ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಬಾರದು. ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆಯ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ಹೇರದೆ ದಂಪತಿಗಳು ಹೊರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಬಾಡಿಗೆ ತಾಯಂದಿರ ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಕಾನೂನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಬೇಕು.

5.2.2.5. ಹೆಚ್.ಐ.ವಿ/ಐಡ್ಸ್ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಲೈಂಗಿಕತೆಯಿಂದ ಹರಡುವ ಕಾಯಿಲೆಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಲಿಂಗತ್ವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಬಗೆಹರಿಸಬೇಕು. ಹೆಚ್.ಐ.ವಿ ಸಾಂಕ್ರಮಿಕ ಕಾಯಿಲೆಗೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಹೆಚ್ಚು ಈಡಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತ ಲೈಂಗಿಕತೆ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಲು ಮತ್ತು ಲೈಂಗಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯದ ವಾಸ್ತವಿಕತೆ ಮತ್ತು ಅಪಾಯದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ ತುಂಬ ಕಡಿಮೆ. ಅಸುರಕ್ಷಿತ ಲೈಂಗಿಕತೆಯಿಂದ ಹೆಚ್.ಐ.ವಿ ಹರಡುವಿಕೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೆಚ್.ಐ.ವಿ. ಪೀಡಿತ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಮುದಾಯ ಆಶ್ರಯ ತಾಣ ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿರುವ ಹೆಚ್.ಐ.ವಿ. ಪೀಡಿತ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಜೊತೆಯಿರುವ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಉಚಿತ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಹೆಚ್.ಐ.ವಿ/ಐಡ್ಸ್ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಹಾಗೂ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅನುದಾನ ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಹೆಚ್.ಐ.ವಿ. ಸೋಂಕಿತ ಮಹಿಳೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ, ಜೀವನೋಪಾಯ ಅವಕಾಶಗಳು, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಆರೈಕೆ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗದಂತೆ ಕಾನೂನನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು.

5.2.2.6. ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕು. ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳಾ ವಲಸೆ ದುಡಿಮೆಗಾರರು, ಮಹಿಳಾ ಕೆಲಸಗಾರರು ಮತ್ತು ಅವರ ಕುಟುಂಬ ಸದಸ್ಯರುಗಳಿಗೆ ಸಂಚಾರಿ ಆರೋಗ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಜೊತೆಗೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅವರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಗಣಿಗಾರಿಕೆ, ಕ್ಷಾರಿ, ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ, ಗಾರ್ಮೆಂಟ್ಸ್, ಕಸ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡುವ ಪೌರಕಾರ್ಮಿಕರು ಇತ್ಯಾದಿ ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಆರೋಗ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡಬೇಕು.

5.2.2.7 ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ವಿಮಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ, ಅವರು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ವಿಶೇಷ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆರೋಗ್ಯ ವಿಮೆಯು ಎಲ್ಲಾ ತರಹದ ಕಾಯಿಲೆಗಳನ್ನೂ ಹಾಗೂ ಗರ್ಭಿಣಿ, ಬಾಣಂತಿ ಮತ್ತು ಹೆರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

5.2.2.8. ಋತುಚಕ್ರ ಶುಚಿತ್ವವನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಋತುಚಕ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಲೈಂಗಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಶಾಲೆಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮದ ಮೂಲಕ ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸಬೇಕು.

5.2.2.9. ಗಲಭೆ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವಾಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ತುಂಬ ಮುಖ್ಯ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಶಾರೀರಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಹಿಂಸೆ, ಘಾಸಿಗೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವಿಶೇಷ ಲೈಂಗಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು.

5.2.2.10. ಮಹಿಳೆಯ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯವು ಅತ್ಯಂತ ಕಾಳಜಿಬಹಿಸಬೇಕಾದ ವಿಷಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದು ವಿಶೇಷ ಗಮನ ನೀಡಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಆತ್ಮಗೌರವ ಮತ್ತು ತನ್ನ ದೇಹದ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ಬೆಳೆಸುವಂತಹ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಜೀವನ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ನೀಡಬೇಕು. ಆಪ್ತಸಮಾಲೋಚನೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಿರುವ ತಪ್ಪು ನಂಬಿಕೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಬೇಕು. ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ವೃತ್ತಿಪರರು ಎಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲೂ ಲಭ್ಯವಿರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

5.2.2.11. ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯಾಪ್ಯ ಸೇವಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಕಡಿಮೆ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸೇವಾ ಸೌಲಭ್ಯ, ಸಮುದಾಯ ಆಶ್ರಯ ತಾಣ, ಹಗಲು ವಸತಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು. ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ವೃದ್ಧರಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ, ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯುವ ವೃದ್ಧಾಶ್ರಮಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು.

5.2.2.12. ಶಿಶು, ಬಾಲ್ಯ, ಹದಿಹರೆಯ ಮತ್ತು ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಮತ್ತು ಕಾಯಿಲೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನ ಚಕ್ರದ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲೂ ಅವರ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಬೇಕು. ಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯ ಪರಿಮಾಣಾತ್ಮಕವಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ ಗುಣಾತ್ಮಕದಡೆಗೂ ಕೂಡ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕು. ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಹಾರ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗೆ ಆದ್ಯತೆಕೊಡಬೇಕು. ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹುಡುಗಿಯರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ತೋರುವ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮೂಲಕ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಗೊಳಿಸುವುದರಿಂದ ಕೊನೆಗಾಣಿಸಬೇಕು. ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶದ ಬಗ್ಗೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ದಾಖಲೆಗೊಳಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸಿ ಅದರ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು.

5.2.2.13 ಮರಣ, ಜನನ ಮತ್ತು ಮದುವೆಯ ಖಚಿತವಾದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಜನನ ಮತ್ತು ಮರಣವನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ನೋಂದಣಿ ಮಾಡಿಸುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

5.2.2.14. ಸೇವೆ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಆಶಾ ಮತ್ತು ಎ.ಎನ್.ಎಂ.ರಂತಹ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರಿಗೆ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಬದಲಾವಣೆ ಗುರಿಕಾರರಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಮತ್ತು ಸಂವೇದನೆ ನೀಡಬೇಕು.

5.2.3. ಸೂಕ್ತವಾದ ವಾತಾವರಣ/ಪರಿಸರದ ಲಭ್ಯತೆ :

5.2.3.1. ವಸತಿ ಹಾಗೂ ಆಶ್ರಯ :

ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿನ ಕುಟುಂಬಗಳು, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ, ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರು, ಸ್ತ್ರೀ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಕುಟುಂಬಗಳು, ವಿಧವೆಯರು, ಮನೆಯಿಲ್ಲದವರು, ವೃದ್ಧ ಮಹಿಳೆಯರು, ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರು, ಲೈಂಗಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರು, ಒಂಟಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳಡಿ ಆದ್ಯತೆಯ ಮೇರೆಗೆ ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು. ಭೂಮಿಯ ಕೊರತೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಗುಂಪು ಗೃಹ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಮನೆಯಿಲ್ಲದ ಮತ್ತು ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆಶ್ರಯತಾಣಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕು. ಆಶ್ರಯತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯಾಗಿ ನೇಮಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಆಗಬಹುದಾದ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು.

5.2.3.2. ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ನೈರ್ಮಲ್ಯ

ಸುರಕ್ಷಿತ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಶೌಚಾಲಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವಾಗ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನ ನೀಡಬೇಕು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಹಾಡಿಕಟ್ಟಿ, ನಗರದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ಮನೆಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ, ಸುರಕ್ಷಿತ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ

ವಿಕಲಚೇತನರು ಹಾಗೂ ಲೈಂಗಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರೂ ಸಹ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಳಸುವಂತೆ ಇರಬೇಕು. ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಮಹಿಳಾ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಮಳೆ ಕೊಯ್ಲಿನಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ ನೀರಿನ ಶುದ್ಧೀಕರಣ ಘಟಕವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಬೇಕು.

5.2.3.3. ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತಾ ಕ್ರಮಗಳು

ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುರಕ್ಷತಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಕೆಲವು ಸಂಕಷ್ಟಗಳು ಎದುರಾದಾಗ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡಬೇಕು. ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ, ಅಂಗವೈಕಲ್ಯ, ಅನಾರೋಗ್ಯ, ಅಪಘಾತ, ಹೆರಿಗೆ, ವೇತನ ರಹಿತ ಸೇವಾ ಕೆಲಸ, ಮರಣ, ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಕಾರದ ದೌರ್ಜನ್ಯ, ಘರ್ಷಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಹಿಂಸೆ, ನೋವು ತೊಂದರೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಜೀವನೋಪಾಯ ಕಳೆದುಕೊಂಡಾಗ ಮತ್ತು ನಿರುದ್ಯೋಗವಿದ್ದಾಗ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುರಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುರಕ್ಷತೆಯು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿರಬೇಕು ಆದರೆ ಏಕರೂಪವಾಗಿರಬಾರದು. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ಬಹುಸ್ತರದ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವಂತಿರಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಕ್ರಮಗಳೂ ಸೇರಿರಬೇಕು. ದುರ್ಬಲ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಅತಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಪರಿಹಾರ ದೊರಕುವಂತಾಗಲು ಈ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆದ್ಯತೆ ಮೇರೆಗೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಈ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುರಕ್ಷತೆಯನ್ನು ನೀಡುವಾಗ ಅವರನ್ನು ಪರಾವಲಂಬಿಗಳು ಅಥವಾ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು ಎಂದು ನೋಡದೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಹಕ್ಕಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು.

5.2.3.4. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಕ್ರೀಡೆ:

ಕ್ರೀಡೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕಿದೆ. ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಬೇಕು. ಇದು ಅವರ ದೈಹಿಕ, ಮಾನಸಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಳಿತನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳಾ ಕ್ರೀಡಾ ಪಟುಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ತರಬೇತಿ ಸೌಲಭ್ಯ, ಹಣಕಾಸಿನ ನೆರವು ಹಾಗೂ ಕಿರುಕುಳ ಮುಕ್ತ ವಾತಾವರಣ ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷ ಅಡ್ಡೆಗಳಿಗೆ ನೀಡುವ ವೇತನ ತಾರತಮ್ಯ, ಜಾಹೀರಾತು ಲಭ್ಯತೆ ಇತ್ಯಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಲೈಂಗಿಕ ಕಿರುಕುಳ ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಬೇಕು.

5.2.3.5. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾಧ್ಯಮ

ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರ ಘನತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಲು ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣುವ, ಅವಮಾನಿಸುವ, ನಕರಾತ್ಮಕ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸ್ಥಿರಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸುವ ಹಾಗೂ ಅವರ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ದೌರ್ಜನ್ಯವನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸುವುದನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಈ ಕಾರ್ಯನೀತಿ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಭಾವೋದ್ವೇಗಕ್ಕೊಳಪಡಿಸುವ ಸುದ್ದಿಗಳು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ದೇಹವನ್ನು ವಸ್ತುಕರಣಗೊಳಿಸುವುದರ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೇರಿ, ಮಾಧ್ಯಮವು ನಡವಳಿಕೆ ಸಂಹಿತೆ, ಕಾನೂನು ಹಾಗೂ ವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವಂತಾಗಬೇಕು. ಪುಂಡಾಟಿಕೆ, ವ್ಯಭಿಚಾರ ಮತ್ತು ಬೆನ್ನತ್ತಿ ಹೋಗುವಂತಹ ಸೈಬರ್ ಹಿಂಸಾಚಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಸೈಬರ್ ಅಶ್ಲೀಲ ಚಿತ್ರಗಳ ಬಿಂಬಿಸುವಿಕೆ ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಹೊಸ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾಧ್ಯಮ ಕಾರ್ಯನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

5.2.3.6. ಸಾರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ

ಮಹಿಳೆಯರು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಓಡಾಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ, ಬೀದಿ ದೀಪ, ರಸ್ತೆ ಮತ್ತು ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸುರಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಸಾರಿಗೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಹಾಗೂ ಅಡಚಣೆಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಇಬ್ಬರ ಮೇಲೂ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆ ಅನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕಿರುಕುಳ ಮುಕ್ತ ಮತ್ತು ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬಳಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದಂತಹ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾರಿಗೆ ಅಗತ್ಯಗಳಾದ ಉತ್ತಮ ರಸ್ತೆ ಯೋಜನೆ ಅಥವಾ ವಿಶೇಷ ಬಸ್‌ಗಳ ಸೌಲಭ್ಯ ಅಥವಾ ಜನ ದಟ್ಟಣೆ ಇಲ್ಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆ ಜನ ಓಡಾಡುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಸ್ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಹಾಯವಾಣಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕು. ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆಗಳು ಮಹಿಳೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವಂತಾಗಬೇಕು. ಕ್ಷಿಪ್ರ ಸಮೂಹ ಸಾರಿಗೆಗಳು ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾದ, ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಕೊಠಡಿಗಳು, ಶೌಚಾಲಯ ಮತ್ತು ಉಪಹಾರ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ದೊರಕುವಂತಿರಬೇಕು.

5.2.3.7. ಇಂಧನ ಕ್ಷೇತ್ರ

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಡಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆ ಅನಿಲ ಅಥವಾ ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆ ದೊರಕುವಂತಾಗಬೇಕು. ಇಂಧನ ಮೂಲಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೊರತೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಗೃಹಕೃತ್ಯ, ಕಡಿಮೆ ಕೂಲಿ ಮತ್ತು ಕೂಲಿ ರಹಿತ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಅಡಚಣೆಯುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಅಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಇಂಧನ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಯನೀತಿಯು ಹೊಂದಿದೆ. ಈಗಲೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ದೊರಕುವ ವಾಣಿಜ್ಯೀಕರಣವಲ್ಲದ ಇಂಧನ ಮೂಲಗಳಾದ ಬೆರಣಿ, ಬೆಳೆ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಸೌದೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಗೃಹ ಇಂಧನ, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಚಿಕ್ಕ ಗಾತ್ರದ ಜೈವಿಕ ಇಂಧನ ಘಟಕ, ಉರುವಲು ಮರಗಳನ್ನು ನೆಡುವುದು, ಚಿಕ್ಕ ಜಲ ಘಟಕ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ನವೀಕೃತ ಇಂಧನ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಸಮಗ್ರ ಇಂಧನ ಕಾರ್ಯನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಇದು ಒಂದು ಮೂಲಕಿಂತ ಹಲವಾರು ಇಂಧನ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಡುವಂತಿರಬೇಕು. ಸೌರವಿದ್ಯುತ್‌ನಂತಹ ಅಜೈವಿಕ ಇಂಧನ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸಣ್ಣ ಉತ್ಪಾದನಾ ಘಟಕಗಳು ಗೃಹಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಬಳಸುವುದನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತವೆ.

5.2.4. ಕಾನೂನಿನ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ದೌರ್ಜನ್ಯ.

5.2.4.1. ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಕಾರದ ಮತ್ತು ಜೀವನದ ಪ್ರತಿ ವಲಯದಲ್ಲೂ ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪಾಕ್ಲೋ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯ ತಡೆ ಕಾಯ್ದೆ, ಲೈಂಗಿಕ ಕಿರುಕುಳ ತಡೆ ಕಾಯ್ದೆ, ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅನೈತಿಕ ಮಾರಾಟ ನಿಷೇಧ ಕಾಯ್ದೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಮಹಿಳಾ ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಕಾಯ್ದೆಗಳನ್ನು ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ಸರ್ಕಾರ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಯಾವುದೇ ದೌರ್ಜನ್ಯವು ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆಯುವ ದೌರ್ಜನ್ಯವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದು ದೈಹಿಕ, ಲೈಂಗಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಹಾನಿಯುಂಟು ಮಾಡುವ ಕೃತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಖಾಸಗಿ ಜೀವನದಲ್ಲಾಗಲಿ ಒತ್ತಾಯವಾಗಿ ಅಥವಾ ಮನಸ್ಸೋಇಚ್ಛೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ದೌರ್ಜನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ದೌರ್ಜನ್ಯವು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹರಡಿರುವ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರು ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಅದು ಇತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ಅಂಗವೈಕಲ್ಯ ಮತ್ತು ಲೈಂಗಿಕ ಸಂಬಂಧಿತ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುಂಪುಗಳೊಂದಿಗೆ ತಳುಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ವಿವಿಧ ಅಥವಾ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಕಾರದ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯವು ಅವರಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ, ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾಗಿ ಮೂಲಭೂತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುವುದನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುತ್ತದೆ.

5.2.4.2. ಸಂವೇದನಾಶೀಲತೆ:

5.2.4.2.1 ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯನೀತಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಲಿಂಗಸಂವೇದನೆ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಾಗಿಸುವ ಸ್ಪಷ್ಟ ಕಾರ್ಯನೀತಿಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು. ಲಿಂಗ ಸಂವೇದನೆ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಕಡ್ಡಾಯ ಭಾಗವಾಗಬೇಕು. ಆದ್ಯತೆ ಮೇರೆಗೆ ವಕೀಲರು, ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರ್, ಪೊಲೀಸರು ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ತರಬೇತಿಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗತ್ವ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಸಾವುಗಳ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಸಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ದಾಖಲು ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದಾದರೆ ವೈದ್ಯರಿಗೂ ಲಿಂಗ ಸಂವೇದನೆ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ರಕ್ಷಣಾಗೃಹಗಳ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಲಿಂಗಸಂವೇದನೆಗೊಳಿಸಬೇಕು.

5.2.4.2.2 ಶಿಕ್ಷಕರ ತರಬೇತಿ, ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಪುನಶ್ಚೇತನ ತರಬೇತಿಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ವಿಷಯ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯದ ವಿಷಯವನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ವಿಷಯವನ್ನು ಆದ್ಯತೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಯುವಜನತೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಪುರುಷರೊಂದಿಗೆ ಸಂವಾದ ನಡೆಸುವುದನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು.

5.2.4.2.3 ನೊಂದಾಯಿತ ಸ್ವ-ಸಹಾಯ ಒಕ್ಕೂಟಗಳಿಗೆ, ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ನಿರ್ವಹಿಸುವ ತರಬೇತಿ ನೀಡಬೇಕು. ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಹಾಯ ನೀಡಲು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯೊಂದಿಗೆ ಹಣಕಾಸಿನ ನೆರವನ್ನು ಒಕ್ಕೂಟಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಬೇಕು.

5.2.4.2.4 ಮುದ್ರಣ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾದರೂ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರಿಸುವಾಗ ಹೆಚ್ಚು ಸಂವೇದನಾಶೀಲರಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದು.

5.2.4.3. ಬೆಂಬಲ ಸೇವೆಗಳು

5.2.4.3.1. ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಆಶ್ರಯ ತಾಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಇದು ಒಂದೇ ಸೂರಿನಡಿ ಉಚಿತ ಕಾನೂನು ಸಲಹೆ, ಆಪ್ತ ಸಮಾಲೋಚನೆ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಹಾಯ ಮುಂತಾದ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ದೊರಕುವಂತಾಗಬೇಕು. ಸರ್ಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಡೆಸುವ ಇಂತಹ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ತರಬೇತಿ ನೀಡಬೇಕು.

5.2.4.3.2. ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ/ತುರ್ತು ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಹೆಚ್ಚು ಅನುದಾನವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪುನರ್ವಸತಿ ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಅವರಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಲಂಬನೆಯ ಕೌಶಲ್ಯ ಬೆಳೆಸಿ, ಆಸ್ತಿ, ಜೀವನೋಪಾಯ, ಆರೈಕೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ ತಾರತಮ್ಯ ಮತ್ತು ಕಳಂಕಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಹುದು.

5.2.4.3.3. ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಮಾರಾಟ ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವರ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಉಚಿತ ರಾತ್ರಿ ಆಶ್ರಯ ತಾಣಗಳನ್ನು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು. ಹಿಂಸೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕಾನೂನಿನ ನೆರವು ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯವಾದ ತೀರ್ಪು ದೊರಕುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

5.2.4.3.4. ಅನೈತಿಕ ಸಾಗಾಟಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಮಹಿಳೆಯರ ಪುನರ್ವಸತಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಆಶ್ರಯ ತಾಣಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮದೇ ಹಕ್ಕಿನಿಂದ ಅವರು ಬದುಕುವಂತಾಗಬೇಕು. ಅವರನ್ನು ಅಪರಾಧಿಗಳಂತೆ ನೋಡಬಾರದು. ರಕ್ಷಣೋತ್ತರ ಪುನರ್ವಸತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರ ಒದಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ತೊಂದರೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗಲು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಬಾರದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವರು ಹಿಂದಿರುಗಿದರೂ ಅವರು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಸರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ರಕ್ಷಿಸಿದ ನಂತರ 3 ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ನಿರಂತರ ನಿಗಾ ಇಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಆಗ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಮಾನಸಿಕ-ಸಾಮಾಜಿಕ ಪುನರ್ವಸತಿಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

5.2.4.3.5. ಶಾಲೆ, ವಸತಿನಿಲಯ ಮತ್ತು ಮನೆಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಯಾವುದೇ ವಾಸ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷತೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಇರುವ ಪಾವತಿ ಅತಿಥಿಗೃಹ (ಪೇಯಿಂಗ್ ಗೆಸ್ಟ್ ಗೃಹ)ಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

5.2.4.3.6. ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಿಂಸೆಯು ಸೇರಿದಂತೆ ಇತರ ನಾಗರಿಕ ಮತ್ತು ಅಪರಾಧ ಕಾಯ್ದೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ರಕ್ಷಣಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವವರು, ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಸದಸ್ಯರು, ಪೊಲೀಸರು, ವೈದ್ಯರು, ಆಪ್ತಸಮಾಲೋಚಕರು, ವಕೀಲರು ಮುಂತಾದವರನ್ನು ತರಬೇತಿಯ ಮೂಲಕ ಸಂವೇದನಾಶೀಲರನ್ನಾಗಿಸುವುದನ್ನು ವಿಶೇಷ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. ಸಾಂತ್ವನ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಾನೂನು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕದ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಹಿಂಸಾಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಬೇಕು (ಇಂಟಿಮೇಟ್ ಪಾರ್ಟ್ನರ್ ವಯೋಲೆನ್ಸ್). ಇದರಿಂದ ಲೈಂಗಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರಂತೆ ತುಳಿತಕ್ಕೊಳಗಾದ ಗುಂಪಿನ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು.

5.2.4.3.7. ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ಕೊಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು.

5.2.4.3.8. ಮಾನವ ಸಾಗಾಟ ಮತ್ತು ಲೈಂಗಿಕ ಶೋಷಣೆಗೆ ಬಲಿಯಾದವರ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿಗೆ ಈಗಿರುವ ಕಾಯ್ದೆ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಕ್ರಮಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಾನವ ಸಾಗಾಟದ ಪ್ರಕರಣ ಮತ್ತು ಕೌಟುಂಬಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಪ್ರಕರಣಗಳ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಲು ವಿಶೇಷ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿ ನಿಗದಿತ ಸಮಯದೊಳಗೆ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಾನವ ಸಾಗಾಟಕ್ಕೆ ಬಡತನವು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಮಾನವ ಸಾಗಾಟಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

5.2.4.3.9. ಗ್ರಾಮ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಮಹಿಳಾ ಮುಖಂಡರುಗಳಿಗೆ ಕಾನೂನು ಅರಿವು ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಲೋಕ ಅದಾಲತ್ ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಯ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಪಡಿಸಬೇಕು. ಕಾನೂನಿನ ಸುಧಾರಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲೂ ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಬೇಕು.

5.2.4.3.10. ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳಾ ಕೈದಿಗಳ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಅವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ತರಬೇಕು.

5.2.4.3.11. ಮಹಿಳಾ ವಿರೋಧಿ ತೀರ್ಪುಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಸಮುದಾಯ ಮಟ್ಟದ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಕಠಿಣ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಂತರ್ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಅಂತರ್ ಧರ್ಮೀಯ ವಿವಾಹಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವ, ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಮತ್ತು ಮಾಟಗಾತಿಯರನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡುವಂತಹ ಹಾನಿಕಾರಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಬೇಕು.

5.2.4.3.12. ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸ್ವ-ಸುರಕ್ಷತಾ ತರಬೇತಿ ನೀಡಬೇಕು.

5.2.4.3.13. ಹಣಕಾಸಿನ ವಂಚನೆ, ಕಿರುಕುಳ, ಹಿಂಬಾಲಿಸುವ ಮತ್ತು ಮಾಫಿಯಾ ಸೇರಿದಂತೆ ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧದ ವಿರುದ್ಧ ವಿಶೇಷ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸಬೇಕು. ಮಹಿಳಾ ದೌರ್ಜನ್ಯದ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುವ ಮಹಿಳಾ ಹೋರಾಟಗಾರರಿಗೆ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕುವ ಹಾಗೂ ಅವರ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ನಡೆಸುವ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಠಿಣ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಮಹಿಳಾ ಹೋರಾಟಗಾರರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು.

5.3. ಆಡಳಿತ, ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ನಾಯಕತ್ವ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಬಲೀಕರಣ

5.3.1. ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶ ಮತ್ತು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತಾಗಲು ಎಲ್ಲಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಹಿಳೆಯರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತಾಗಲು ಮಹಿಳಾಸ್ನೇಹಿ ಕಾರ್ಯನೀತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು.

5.3.2. ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ರಾಜಕೀಯ ಸಬಲೀಕರಣದ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು.

5.3.3. ಯೋಜನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಯೋಜನಾ ಮಂಡಳಿ ಮತ್ತು ಆಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಡ ಮತ್ತು ಇತರೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

5.3.4. ವಿವಿಧ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಕ್ರೀಡಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಮಂಡಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಬೇಕು.

5.4. ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಕೆ

5.4.1. ವಿವಿಧ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗಗಳ ಮಹಿಳೆಯರು:

5.4.1.1. ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ ವರ್ಗೀಯತೆಯನ್ನು ಮಾರ್ಗಸೂಚಿ ತತ್ವವನ್ನಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಎಲ್ಲಾ ಅಂತರ್ ವರ್ಗೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಎರಡು, ಮೂರು ಮತ್ತು ಬಹುಮುಖಿಯ ತಾರತಮ್ಯ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಜಾತಿ/ಬುಡಕಟ್ಟು, ಧರ್ಮ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ದುಡಿಮೆ ಸ್ಥಾನ, ವಾಸಸ್ಥಳ, ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ಥಳ, ಆಸ್ತಿ ಬಡತನ, ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಾನ, ವಯಸ್ಸು, ಆರೋಗ್ಯ ಮಟ್ಟ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಬೇಕು.

5.4.1.2. ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯವು ವಿವಿಧ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು 'ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚಿ'ಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಿರುವ ಪ್ರಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಗ್ರ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಗತಿಯ ಹಾದಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು. ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ ಇತ್ಯಾದಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಗುಂಪಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ಕಾನೂನು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಅನೇಕ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

5.4.1.3. ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವಂತಹ ತಾರತಮ್ಯ, ಮಹಿಳೆಯರ ಕಡಿಮೆ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಯನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರುವ ಕೆಲಸವಾಗಬೇಕು.

5.4.1.4. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವದ ಆಧಾರದ ಮೇರೆಗೆ ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ಉದ್ಯೋಗಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಬೇಕು.

5.4.2. ಅಂಗವಿಕಲ ಮಹಿಳೆಯರು:

5.4.2.1. ವಿಕಲಚೇತನ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಇರುವ ಕಾನೂನು ಸವಲತ್ತುಗಳು ಅವರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಡೆತಡೆಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದು ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕಲಚೇತನ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಇರುವ ವಿಶೇಷ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

5.4.2.2. ವಿಕಲಚೇತನ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೆಚ್ಚು ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮತ್ತು ದುರುಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ದೇಹದ ಮೇಲಾಗುವ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಮತ್ತು ಸ್ವ-ರಕ್ಷಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಖಚಿತ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಿರಬಹುದು. ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಬಲವಂತದ ಸಂತಾನಹರಣ, ಗರ್ಭನಿರೋಧಕ ಮತ್ತು ಗರ್ಭಪಾತದಂತಹ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯನ್ನು ತಡೆಯಬೇಕು. ಹರೆಯದ ವಿಕಲಚೇತನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ವಿಶೇಷ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವ-ರಕ್ಷಣೆಯು ಮುಖ್ಯ ಭಾಗವಾಗಬೇಕು.

5.4.2.3. ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕಲಚೇತನ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸೇರಿಸದಿರುವುದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವಿಕಲಚೇತನರಿಗಾಗಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕಲಚೇತನ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಕೇವಲ ಫಲಾನುಭವಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು, ಯೋಜನಾ ಸಹಾಯಕರು, ಸಮೀಕ್ಷಾ ವಿನ್ಯಾಸಗಾರರು ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರ ಪರಿಶೋಧಕರಾಗಿಯೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಅವರು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಅನುಕಂಪಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗುವ, ಅಸಹಾಯಕರೆಂದು ಕಾಣುವ ಜನರ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

5.4.2.4. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ಇವತ್ತು ಸಬಲೀಕರಣದ ಸಾಧನವಾಗಿದ್ದು, ವಿಕಲಚೇತನರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸುವ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾರ್ಯನೀತಿಗಳು ನವೀನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಬೇಕು. ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯಧನ ಒದಗಿಸುವ ವಿಶೇಷ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ವಿಕಲಚೇತನ ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಂದಿರಿಗಾಗಿ ರೂಪಿಸಬೇಕು.

5.4.3. ಮಹಿಳಾ ವಲಸೆಗಾರರು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡ ಮಹಿಳೆಯರು

5.4.3.1. ಮಹಿಳಾ ವಲಸೆಗಾರರು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ದುಡಿಮೆಗಾಗಿ ಆಂತರಿಕ ಅಲ್ಪಾವಧಿಯ ವಲಸೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. (ಅದು ಋತುಮಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವಲಸೆ ಅಥವಾ ಋತುಮಾನವಲ್ಲದ ಅಲ್ಪಾವಧಿಯ ವಲಸೆಯಾಗಿರಬಹುದು) ಅಥವಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡಿರಬಹುದು.

5.4.3.2. ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಧಿಯ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಕಾರ್ಯನೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ದುಡಿಮೆಗಾರರನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲಸವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ವಲಸೆ ಹೋಗುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ಅಥವಾ ಕುಟುಂಬದ ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಅಥವಾ ತಾವೇ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಗುಂಪಿನೊಂದಿಗೆ ಕೆಲಸ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದು, ಇಂತಹ ವಲಸೆ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಲಿಂಗಾಧಾರಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

5.4.3.3. ವಲಸೆ ಹೋಗುವ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಳ್ಳುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಆಧಾರ್ ಕಾರ್ಡ್‌ನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬೇಕು. ಅವರ ಮಕ್ಕಳೂ ಮಹಿಳೆಯರೊಂದಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂತಹ ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕು.

5.4.3.4. ವಲಸೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡ ಮಹಿಳೆಯರ ವೇತನ ತಾರತಮ್ಯ, ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆ ಹಾಗೂ ಆಶ್ರಯದ ಅಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಬೇಕು.

5.4.5. ದೇವದಾಸಿಯರು ಮತ್ತು ಲೈಂಗಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರು

5.4.5.1. ಕರ್ನಾಟಕ ದೇವದಾಸಿ ನಿರ್ಮೂಲನ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿ ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಕ್ರಮ ಜರುಗಿಸಬೇಕು. ಇಂತಹ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಬಲಿಯಾಗುವುದನ್ನು ತಡೆಯಬೇಕು. ಇವರಿಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ದೇವದಾಸಿ ಪುನರ್ವಸತಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಈಗಾಗಲೇ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಂತಹ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತಂದು ಹಾಗೂ ಅವರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

5.4.5.2. ಲೈಂಗಿಕ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ವೃತ್ತಿಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ, ದುರ್ಬಲವಾದ, ಅಗೌರವಯುತ, ಅನಾರೋಗ್ಯಕರ, ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಲೈಂಗಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು. ಲೈಂಗಿಕ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ತಡೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಅವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು. ಲೈಂಗಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರಿಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಈ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ ಬೇರೆ ಆದಾಯದ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಗೌರವಯುತವಾದ ಜೀವನವನ್ನು ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಮತ್ತು ಅವರ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಡುವಂತೆ ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.

5.5.: ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ

5.5.1. ಗ್ರಾಮೀಣ ಬಡಜನರ ದುಡಿಮೆಯ ಮುಖ್ಯ ಆಧಾರಗಳಾದ ನೀರು, ಕಾಡು, ಮೇವು ಮುಂತಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಲಭ್ಯತೆ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೊಂದುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

5.5.2. ಪರಿಸರದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಮತ್ತು ನವೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕಾರ್ಯನೀತಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಾಗ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಪರಿಸರ ಬೀರುವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದರೆ, ಅದರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ನಾಶವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಭರವಸೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಾಂತ್ಯದೆ.

5.5.3. ಹೆಚ್ಚು ಇಂಗಾಲವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬಾರದು. ಮಹಿಳೆಯರು ಇಂಧನವನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಬಳಸಲು ಸುಸ್ಥಿರ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು. ಬೆಳೆಯ ಆಯ್ಕೆ, ರಾಸಾಯನಿಕ ಮತ್ತು ಕೀಟನಾಶಕಗಳ ಬಳಕೆಯು ಅವರ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ವಾತಾವರಣದ ಮೇಲೆ ಬೀರುವ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಬೇಕು.

5.5.4. ಸಸಿ ನೆಡುವುದು, ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳನ್ನು ನವೀಕರಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಮುಂದಾಳತ್ವವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು. ಬೆಳೆ ಆಯ್ಕೆ, ರಾಸಾಯನಿಕ ಮತ್ತು ಕೀಟನಾಶಕಗಳ ಬಳಕೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ವಾತಾವರಣದ ಮೇಲೆ ಬೀರುವ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅನುಸೂಚಿ-1

ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವಿಕೆ

1. ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆ

ಕಾರ್ಯನೀತಿಯನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರಲು ಸರ್ಕಾರವು ಕಾಲಮಿತಿಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ/ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ, ರಾಷ್ಟ್ರ/ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಆಯೋಗ, ಸ್ಥಳೀಯ ಮಂಡಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಕ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಯೋಜನೆಯು ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು.

1.1. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ ಗುರಿಗಳು.

1.2. ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಬದ್ಧತೆ.

1.3. ಕ್ರಿಯಾಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ

1.4. ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ, ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ (ಅಂಗೀಕಾರವಾದ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ) ಪರಿಶೀಲನೆ ಮತ್ತು ಲಿಂಗತ್ವ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡುವ ರಚನಾತ್ಮಕ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕು.

1.5. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಪರಿಕ್ರಮವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಯೋಜನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು.

1.6. ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಯೋಜನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಹಣಕಾಸಿನ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರ ಮುಂದಾಗಬೇಕು.

1.7. ಉತ್ತಮ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಹಂಚಿಕೆಗೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಲು ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚಿಯಲ್ಲಿ (ಜಿ.ಡಿ.ಪಿ) ಲಿಂಗ ಅಸಮಾನತೆಯ ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಪರಿಣಿತಿ ಪಡೆದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆಳವಾಗಿ/ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿ ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಲೆಕ್ಕ ಪರಿಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು.

1.8. ಸೇವಾ ಇಲಾಖೆಗಳಾದ ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ, ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆ, ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಖಾಲಿ ಇರುವ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ನಿಗದಿತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭರ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕು.

2. ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ವಿಷಯವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೊಳಿಸುವುದು

2.1. ಸರ್ಕಾರಿ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಸಂವೇದನೆಗೊಳಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ವಿಷಯವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಾಗಿಸಬೇಕು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೀಡುವಂತಹ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕು. ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಾಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ನೀಡಬೇಕು. ಇಲಾಖೆಗಳ ಕಾರ್ಯನೀತಿ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು (ಆಂತರಿಕ ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದು) ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಲಿಂಗತ್ವವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಾಗಿಸಬೇಕು. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕುವಂತಾಗಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಯ ಕೊಡುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಲಿಂಗ ಸಂವೇದನೆವುಳ್ಳವರಾಗಿರಬೇಕು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಿರುಕುಳದ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿ ವೇಗದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಪು ಹೊರಬರುವಂತಾಗಬೇಕು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಮಹಿಳಾ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು/ಅಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುವ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಸಂವೇದನೆಗೊಳಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ತುಂಬಾ ಇದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವಾ ವಲಯಗಳಾದ ಪೊಲೀಸ್, ನ್ಯಾಯಾಂಗ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿಗೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಇಡೀ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯವನ್ನು ಲಿಂಗಸಂವೇದನೆಗೊಳಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕವಿದೆ.

3. ಶಾಸನ ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನ

3.1. ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸಲು ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು. ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ಈ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿ ಸುಧಾರಿಸಬೇಕು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ, ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಆಯೋಗ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಭಾಗಿದಾರರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂವಾದದ ಮೂಲಕ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

3.2. ವಕೀಲರು, ಪಬ್ಲಿಕ್ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರ್, ಪೊಲೀಸ್ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಲಿಂಗಸಂವೇದನಾ ತರಬೇತುಗೊಳಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಬೇಕು.

3.3. ಪೊಲೀಸ್ ಠಾಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಘಟಕ, ಮಹಿಳಾ ಪೊಲೀಸ್ ಠಾಣೆ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯ, ಮಹಿಳಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯ, ಆಪ್ತ ಸಮಾಲೋಚನಾ ಕೇಂದ್ರ, ಉಚಿತ ಕಾನೂನು ಸಲಹಾ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಹಿಂಸೆಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಬಹುದು.

3.4. ಲೈಂಗಿಕ ಆಕ್ರಮಣ (ಅತ್ಯಾಚಾರ)ಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಅಪರಾಧಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುವ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತನಿಖಾ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ.

3.5. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದ ಕಾನೂನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಹಕ್ಕುಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಕಾನೂನು ಹಕ್ಕುಗಳು, ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಇತರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮೊಬೈಲ್ ಆಪ್‌ನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು.

3.6. ಕಾಯ್ದೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ದಕ್ಷತೆ, ಗುಣಮಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇರೆಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಶೋಧನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ.

4. ಲಿಂಗವಿಘಟಿತ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು :

4.1. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸಂಶೋಧನಾ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಲಿಂಗವಿಘಟಿತ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ, ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೊಳಿಸುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಎಲ್ಲಾ ವಲಯಗಳು ಸದರಿ ದತ್ತಾಂಶಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿ, ಪ್ರಚುರಪಡಿಸುವುದನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಸೂಕ್ತ ಪರಿಕಲ್ಪನಾತ್ಮಕ ತಾಂತ್ರಿಕ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಅಂಕಿ ಅಂಶ ಹಾಗೂ ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಗೋಚರಿಸುವಂತೆ ಸರ್ಕಾರದ ಇಲಾಖೆಗಳನ್ನು ಸಂವೇದನಾಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಇದು ಮಾಹಿತಿಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಹಾಗೂ ಲಿಂಗವಿಘಟಿತ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲು ನೆರವಾಗುತ್ತಿದೆ.

4.2. ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದತ್ತಾಂಶ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿಯ ಕೊರತೆಯಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ತುಂಬಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಅತಿ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆ/ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್/ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸಿನ ಸಂಸ್ಥೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಉಪಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ವಿಂಗಡಣೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡಬೇಕು, ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು/ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಯೋಜನೆ ತಯಾರಿಸಲು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯನೀತಿಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

5. ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ :

5.1. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಈಗಾಗಲೇ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಬೇಕಿದೆ. ಸೂಕ್ತ ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಪನ್ಮೂಲ, ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥನಾ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಇದು ದೊಡ್ಡ ಕಾರ್ಯನೀತಿ, ಶಾಸನ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿ ಪ್ರತಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೂ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಬಲೀಕರಣಗೊಳಿಸಲು ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳಾ ಸಂಬಂಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಲಿಂಗತ್ವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ, ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಲು ಖಚಿತ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು.

5.2. 'ರಾಜ್ಯ ಲಿಂಗತ್ವ ಪರಿಷತ್' ಅನ್ನು ರಚಿಸಿ ಕಾರ್ಯನೀತಿಗಳ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ,ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ರಾಜ್ಯ ಲಿಂಗತ್ವ ಪರಿಷತ್‌ಗೆ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇಲಾಖೆಗಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಆಯೋಗ, ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಡಳಿ, ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆಗಳು, ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ವಲಯ, ಹಣಕಾಸಿನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ತಜ್ಞರು, ಪರಿಣಿತ ವರ್ಗದವರು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು ಸದಸ್ಯರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಪರಿಷತ್ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಎರಡು ಬಾರಿ ಕಾರ್ಯನೀತಿಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯ ಲಿಂಗತ್ವ ಪರಿಷತ್ ಅಗ್ರ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ವ ನಿಯಮಿತ ಕಾರ್ಯನೀತಿಯನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಲಹೆ ನೀಡುತ್ತದೆ, ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಯೋಜನೆಗಳ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ದೇಶಿತ ಆಯವ್ಯಯದ ಘಟಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

5.3. ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಆಯೋಗವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿ ಅದರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು, ಹರಡಲು, ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು, ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಲು, ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಈಗಾಗಲೇ 'ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೇಂದ್ರ'ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಲಪಡಿಸಬೇಕಿದೆ. ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಮಹಿಳಾ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಶೋಧನಾ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಪರ್ಕಜಾಲವನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವನ್ನು ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ/ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಸಹಾಯದೊಂದಿಗೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

5.4. ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಜೊತೆಗೆ ತಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಹಾಡಿ/ಅಂಗನವಾಡಿ/ಗ್ರಾಮ/ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸ್ವ ಸಹಾಯ ಗುಂಪಿನಡಿ ಸಂಘಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರ ನೀಡಬೇಕು. ಈ ಮಹಿಳಾ ಗುಂಪುಗಳು ಸೊಸೈಟಿ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿ ನೋಂದಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಂತರ ಈ ಗುಂಪುಗಳು ಪಂಚಾಯಿತಿ/ನಗರಸಭೆ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಏರುವಂತಾಗಬೇಕು. ಈ ಸೊಸೈಟಿಗಳು ಸರ್ಕಾರದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸಿನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೊಡುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪಂಚಾಯತ್/ನಗರಸಭೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು.

5.5. ವಿವಿಧ ವಯೋ ಗುಂಪಿನ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸೇವೆಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಬೇಕು. ಸರ್ಕಾರ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಈ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಲ್ಲದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆ ಬಂದರೆ ಹೊಸ ಆಶ್ರಯ ತಾಣಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಬೇಕು. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಬೆಂಬಲ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರ ದತ್ತು ಸ್ವೀಕಾರವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

5.6. ಪ್ರಸ್ತುತ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಲವಾರು ಬಗೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಅವುಗಳಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ನೇರ ಅನುಕೂಲ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಏಕಾಗ್ರಮುಖತೆ ಮತ್ತು ಸೌಕರ್ಯ ಕೇಂದ್ರ/ ಸಹಾಯವಾಣಿ/ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರ/ಮಾಹಿತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಮಾಹಿತಿ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮೊಬೈಲ್ ಆಪ್ ರಚಿಸಬೇಕು.

5.7. ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳು, ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯನೀತಿ/ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಮೊದಲು ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಬೇಕು. ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳು ಮಹಿಳಾ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕಛೇರಿ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಯೋಜನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ.

ಸಂಧ್ಯಾ ಎಲ್. ನಾಯಕ್

ಸರ್ಕಾರದ ಅಧೀನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ-1

ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ವಿಕಲಚೇತನರ
ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಸಬಲೀಕರಣ ಇಲಾಖೆ.

Government of Karnataka

State Policy for the Empowerment of Women -2018

1. Preamble:

1.1. Empowerment of women is a socio-economic process which enables women to realize their rights and potentials to assert their equal access to and control over resources (social, political, material, human and intellectual) and factors which affect their lives. Empowerment essentially entails the transformation of the structure or institutions that reinforce and perpetuate gender discrimination.

1.2. The principle of gender equality is enshrined in the Indian Constitution in its Preamble, Fundamental Rights, Fundamental Duties and Directive Principles. Equality for women includes the right to live, the right to live with dignity, the right to a sense of self-worth; the right to have and to determine choices; right to have access to opportunities and resources; right to have the power to control their own lives both within and outside the home; and their ability to influence the direction of social change to create a more just social and economic order. The Sustainable Development Goals are committed to gender equality in all spheres of life. The Karnataka State Women's Empowerment Policy derives its principles from the Constitution of India and is aligned with Sustainable Development Goals. It firmly confers its beliefs on doctrines of equality and human rights as listed in the principles of the Convention on Elimination of All forms of Discriminations against Women (CEDAW), Beijing platform for action and other such international instruments.

1.3. Evidence from across the world has shown that improvement in the status of women in social spheres including livelihood, health, and education is correlated with greater prosperity for the population as a whole and more successful development outcomes for the entire state. Engaging women as successful and rightful participants in development is therefore important both for the advancement of the status of women and girls and for the overall social economic growth of the society.

1.4. The Karnataka State Women's Empowerment Policy 2018 outlines the Government's vision and commitment to the holistic development and empowerment of all women in the state. Taking into consideration the diversity and plurality that exists in society, this policy aims to usher in an egalitarian society where women participate equally and contribute in all walks of life. Specific needs of women belonging to the marginalised and vulnerable sections of the society, e.g. SC, ST, OBC, minorities, women with disabilities, migrant women, sex workers and others will receive special attention. This policy is also relevant for girls and extends the Karnataka State Girl Child Policy 2018 to the empowerment of women.

2.Vision:

Establishment of a just and humane society in which all women of Karnataka are empowered to realize their full potential and to live a life of dignity and choice, and are able to participate in the process of decision-making as equal partners to influence the process of social change.

3.Mission:

To create effective and gender-responsive frameworks through the formation and strengthening of the relevant institutional mechanisms to enable the process of gender mainstreaming in all policies, programmes and practices which shall ensure equal rights and opportunities for women in all spheres: private and public.

4. Objectives:

- a) Creating an enabling environment through progressive economic and social policies for the holistic development of women to enable them to realize their full potential and lead lives with dignity.
- b) The de-jure and de-facto enjoyment of all human rights, including reproductive rights, sexual health rights and fundamental freedoms by women as individuals in all spheres.
- c) Recognising the contributions of women in all spheres, especially in the economy and ecology.
- d) Ensuring equal access to health care, quality education up to higher education, career and vocational guidance and employment, equal and fair remuneration, occupational health and safety, and social security. Ensuring equal access to and control of economic resources including common property, forest, land, water and other means of production.
- e) Strengthening legal systems aimed at elimination of all forms of gender-based violence and discrimination against women and the girl child.
- f) Changing social attitudes and community practices by active participation and involvement of both men and women.
- g) Mainstreaming a gender perspective in the development process and prioritization of strategic and practical gender needs through building and strengthening partnerships with civil society, particularly women's organizations.
- h) Mitigation of intra-state regional disparities in attaining women's development and women's empowerment.

5. Priority Areas:**5.1. Economic Empowerment:**

Economic empowerment of women sets a direct path towards gender equality, poverty eradication and inclusive economic growth. Women make enormous contributions to economies, whether in businesses, on farms, as entrepreneurs or employees, or by doing unpaid domestic and care work at home. Therefore, economic empowerment increases women's access to resources and opportunities and recognises the value of their contributions, respect their dignity and negotiate a fairer distribution of the benefits of growth. The path of economic empowerment includes:

5.1.1. Addressing Feminization of Poverty, Facilitating Women's Visibility and Recognition of Women's Unpaid Labour:

5.1.1.1 Economic growth, poverty, and gender inequality are inextricably interrelated. Given the harsh realities of intra-household discriminations and societal discriminations, many women are deprived of dignity and a decent life. Their concentration of jobs is mostly in the unorganised sector, low paid jobs or unpaid labour. Thus economic policies at macro (women's representation in work with better remuneration; guaranteeing livelihoods, representation of women's issues in macro-economic policies- nation and state and allocation of adequate resources to promote women empowerment, breaking of glass ceiling), meso (community level: ownership of assets and land; access to credit; involvement and/or representation in local trade associations; access to markets) and micro (household level: women's control over household income and assets; relative contribution to family support; access to and control over family resources; participation in economic decisions of the family) levels and poverty alleviation programmes will together have to specifically address the diverse needs and problems of women, particularly women of marginalized communities and to mainstream them in the development process. This can be done by:

5.1.1.2. Increasing women's access to mainstream financial services, by developing policy frameworks that allow women's smooth transition from micro-finance to mainstream economic policy and structures through development, and elimination of gender biases of financial institutions. Women should be able to access institutional finance as individuals and not only as dependents. Banks should adopt a single window approach to overcome the procedural and other barriers to accessing loans by women, especially those belonging to marginalized groups and communities. The women beneficiaries shall be drawn from the poorest of poor of marginalized sections like SC, ST, minorities, women with disabilities, widows, single women and female-headed households. More women's voices should be included in economic bodies and financial institutions.

5.1.1.3. Gender wage differentials should be eliminated, and equal opportunities provided to women working in both formal and informal sectors. Steps should be taken for the mobilization of poor women through convergence of need-based programs and services, providing a wide range of options, along with the necessary support measures to enhance their capabilities.

5.1.1.4. An effort will be made to initiate the accounting of unpaid work of women in an explicit manner. Women's contribution to socio-economic development as producers and workers should be recognized in the organised and unorganised sectors (including home based workers).

5.1.1.5. Incorporation of gender perspectives into budget processes; undertaking and disseminating gender auditing of economic programs and policies.

5.1.2. Women and Agriculture (including horticulture, sericulture, fisheries and animal husbandry):

5.1.2.1. Increasing feminization of agriculture demands recognition of women as farmers. Women have always played a key role in agricultural production. Their importance both as workers and as farm managers has been growing, as more men are moving to non-farm jobs leading to an increased feminization of agriculture

5.1.2.2. Women's access to land rights should be ensured through property and inheritance rights; direct government transfers (for poverty alleviation, resettlement, rehabilitation etc); and credit support to poor women to purchase or lease land from the market. Legal awareness and legal support should be provided to women about their property and inheritance rights.

5.1.2.3. Gender disaggregated information on land and other assets should be maintained in all levels of government involved with keeping land records or computerizing and updating records. All property documents should record the gender identity of the property owner. Women's inheritance shares in land as widows, daughters, etc. should be fully and proactively recorded.

5.1.2.4. Special focus shall be given to initiatives to improve the conditions of women landless agricultural labourers through promoting land rights, cooperative farming, access to just wages and capacity building in horticulture, sericulture, fisheries and animal husbandry.

5.1.2.5. Non-discrimination and demand-based agricultural extension services and other infrastructural support for women farmers should be made available across the state, including the remote areas.

5.1.2.6. To augment women's capacity building in agriculture, horticulture, sericulture, fisheries and animal husbandry, adequate mechanisms shall be put in place to ensure women's access to control over complementary resources including irrigation, credit, water, forest, fuel, fodder, information and training programmes (resource mapping, resource management, use of technology, marketing, financial management, cooperative management and organic farming).

5.1.2.7. Women-friendly technologies should be designed and introduced to ensure health and occupational safety, through participatory research.

5.1.2.8. Resource pooling and group investment in production, marketing and sale of products shall be promoted. Women's cooperatives / farmer-producer organisations should be promoted in agriculture, horticulture, sericulture, fisheries and animal husbandry. It is necessary to make financial credit available to women engaged in agriculture and other agro-related field as individuals and women collectives.

5.1.2.9. Strategies should be framed to support women marginal farmers during natural calamities, crop failures and agricultural failure with rational compensation packages.

5.1.3. Women and Industry:

5.1.3.1. Women's participation in organised, manufacturing and MSME sector shall be increased as producers and workers. Discriminatory practices shall be eliminated in opportunities, recruitment and promotions in all organised and semi organised sectors.

5.1.3.2. Opportunities shall be created for women in trade and commerce sector with provision of special facilities, marketing outlets and representation of women in marketing committees.

5.1.3.3. Urban and Rural Local bodies should extend infrastructure facilities, in terms of gender friendly public transportation, working women's hostels, rest rooms and toilet facilities, child and health care facilities etc. to cater the need of working women. Compliance of Maternity Benefits Act and Sexual Harassment at the Workplace (Prevention, Prohibition and Redressal) Act shall be monitored and each workplace should display rights and benefits provided to the women employees by the respective organizations.

5.1.4. Women's Participation in Service Sector:

5.1.4.1. Taking cognisance of lower participation of women in the service sector, women's participation in all emerging service sectors like information communication technology, biotechnology, retail, banking and finance, food and hospitality, entertainment and tourism shall be promoted at all levels.

5.1.4.2. Along with all other benefits/working conditions suggested for women working in industry and other organized sector jobs, provisions for adequate facilities and safety measures for women working in night shifts in various service sectors like BPO, Hospitals, IT sector, transport, tourism, hospitality etc. shall be ensured.

5.1.4.3. The Policy shall also make reference to the Code of Conduct for safe and honourable tourism to ensure protection of women from any form of crime and exploitation in the tourism sector.

5.1.5. Work Environment and Social Security for Women Working in Unorganised Sector:

5.1.5.1. Unorganised sector comprises of a large part of women working as producers, workers and service providers (including sex workers) who should be provided with decent work and social security throughout the life cycles. Women are subject to exploitation and discrimination in this sector. Efforts should be made to make the labour legislation and social security measures which are currently unavailable, available to these workers.

5.1.5.2. Adequate mechanism to address exploitation, sexual harassment, violence and crime against women within family and in the workplace shall be ensured. Committees shall be established to address issues related to exploitation, harassment, injustice and

discrimination in work and wages. A social as well as administrative gender audit shall be conducted with regard to the admission and disposal of cases.

5.1.6. Skill Development and Entrepreneurship:

5.1.6.1. Skill development of women shall be addressed on a priority basis because globalisation has put a premium on skills. Women's participation in globalized sectors is largely hampered due to lack of education, poor soft skills and inadequate entrepreneurship and management skills. Access to skill based vocational training shall be made available to girls/women right from the school level.

5.1.6.2. Vocational training shall also take into account the re-training and skill upgradation needs of women who have taken a job-break due to their familial (including child-care) responsibilities so that they are enabled to re-enter the workforce. Capacity building of women in e-trading and e-commerce shall be encouraged through skill development programmes. Skill based cooperative entrepreneurship needs to be promoted among SHG groups in both urban and rural areas.

5.1.6.3. The traditional skills of women in handicrafts and handlooms and other similar sectors shall be identified and suitable training programmes organised to reformulate them to suit the tastes and requirements of local as well as global markets.

5.1.6.4 Women's entrepreneurship shall be promoted and incentivized through rational credit, finance and technical support. Women entrepreneurs shall be given training in communication skills necessary for business. Interaction and mentoring sessions by successful entrepreneurs shall be arranged in order to promote entrepreneurship among women. Women entrepreneurs shall be assisted in the identification of viable enterprises, preparing project reports, provision of single window service, credit and bank linkage etc.

5.1.7. Micro Credit and Self Help Groups:

5.1.7.1. Self-help groups and women's collectives shall be seen as a part of a broader strategy to enhance women's agency at social, political and economic levels. Appropriate strategies shall be designed for survival and sustainability of these groups.

5.1.7.2. Excessive reliance on micro credit without appropriate skill upgradation and entrepreneurial avenues can lead to increase in poor rural women's indebtedness. Therefore, the micro credit movement shall be made more inclusive with a focus on including the poorest, including members from SC, ST and minority communities as well as women headed households in the SHGs.

5.1.7.3. Strict measures shall be implemented in order to prevent harassment of women's SHGs from private finance companies.

5.1.8. Science and Technology:

5.1.8.1 Programmes shall be strengthened to bring about a greater involvement of women in science and technology. Efforts to develop a scientific temper and awareness shall be stepped up and taught right from the primary education level. These shall include measures to motivate girls to take up science and technology for higher education with adequate incentives. Special research grant shall be introduced for women research scholars to promote scientific research. Efforts to develop appropriate technologies suited to women's needs as well as to reduce their drudgery shall be given a special focus. Corporates under their social responsibility initiative, educational institutions, Women's SHGs, NGO's shall be encouraged to promote larger access of women to science and technology.

5.2. Social Empowerment

5.2.1. Education:

5.2.1.1. It is essential to promote gender equality in education. Eliminating all kinds of discriminations, equal access to education for women and girls shall be ensured at all levels.

5.2.1.2 The focus of women's education shall not be limited to elementary education alone but also include all levels and forms including secondary, higher, vocational, technological and professional education as well. Keeping in mind the role of education in bringing about and strengthening women's empowerment, the educational policy framework and programmes shall emphasise holistic and specific educational requirements of each level.

5.2.1.3. Educational data shall be gender disaggregated and collected for all social groups. Systematic mapping of social groups shall be undertaken to sharpen planning and programme design processes.

5.2.1.4. Gender-sensitive and responsive curricula shall be developed at all levels of the educational system in order to address stereotyping and construction of masculinity and femininity as amongst the causes for gender discrimination. Gender needs should be looked at not as an add-on but integrated in all subjects, and shall be an important organizing principle of state curricula and textbooks. Issues of sexuality needs to be addressed to provide children with information, enable them to make informed choices, make them aware of the diversity of expressions of sexuality and gender and to equip them to deal with violations. Curriculum for teachers training shall include a substantive module on gender issues in pre-service and in-service teacher training programmes.

5.2.1.5. Reducing the gender gap in secondary and higher education shall be a focus area particularly those belonging to weaker sections including the Scheduled Castes/Scheduled Tribes/Other Backward Classes/Minorities and girls with special needs / disabilities. Special initiatives need to be developed to retain adolescent girls in school. It is important to ensure safe and convenient

public transport, easy access to toilets, safe hostel accommodation, access to financial assistance and other supportive facilities for higher enrolment and retention of girls at all levels of education.

5.2.1.6. Special efforts shall be made to provide adequate facilities for imparting job oriented / vocational education. Girls and women shall be encouraged to undertake such courses to improve their livelihood opportunities. Women shall be provided with career counselling to enable them to pursue their course of interest.

5.2.1.7. Open school and distance learning, at higher levels, shall be promoted along with the formal system. ICT based content in regional language should be made available for students with different educational levels. Specific effort shall be made to enrol and support girls and women in backward and remote areas.

5.2.1.8. Orientation programme for gender sensitisation for teachers, students, and staff in educational institutions shall be provided level wise. Every educational institution shall implement the provisions of the Sexual Harassment Act 2013 and POCSO Act 2012. Guidelines for prevention of sexual harassment and child sexual abuse at all levels of educational institutions shall be framed and monitored. Teacher training programmes shall include awareness on sexual and other forms of violence against girls and women. The issue shall be sensitively covered in the school curriculum. Educational institutions shall be made responsible for spreading awareness about these issues.

5.2.2. Health and Nutrition:

5.2.2.1 Women's health is more than reproductive health. All kinds of health issues including physical and mental faced by women in their entire life cycle shall be treated with equal attention and care within an inclusive framework.

5.2.2.2 A holistic approach to women's health which includes both nutrition and health services shall be adopted. Holistic health empowerment is a process of health promotion through which people gain greater control over decisions and actions, as health is the basis of all other wellbeing.

5.2.2.3. Reduction of infant mortality and maternal mortality, which are sensitive indicators of human development, shall be considered a priority. Women shall have access to comprehensive, affordable and quality health care and institutional delivery in order bring down maternal mortality.

5.2.2.4. Measures shall be adopted that take into account the reproductive rights of women to enable them to exercise informed choices. Their vulnerability to sexual and health problems and access to family planning and contraception shall be addressed. Consent of husband shall not be considered mandatory to perform sterilization. Onus of family planning should be shifted to the couple instead of the burden being on the women alone. The rights and concerns of surrogate mothers shall also be addressed.

5.2.2.5. The social, developmental and health consequences of HIV/AIDS and other sexually transmitted diseases shall be tackled from a gender perspective. Women are increasingly becoming the face of the HIV epidemic as women have limited ability to negotiate safer sex and the risk and reality of sexual violence also means an increased risk of HIV transmission through unprotected non-consensual sex. Community care homes shall be provided for HIV infected women and support services to the affected women. HIV infected women shall be provided with livelihood opportunities. Access to Anti-retroviral treatment shall be ensured along with provision for free transport both for HIV infected and those accompanying them for women below poverty line. Adequate funds shall be allocated for all levels of ARV treatment and nutrition. Legislation shall be enacted to protect HIV infected women against stigma and discrimination in education, livelihood opportunities, workplace, medical treatment and community.

5.2.2.6. Focus shall also be given to health of women living in urban slums, women migrant workers and women workers and their family members working in unorganised sector. They shall be provided mobile health care system and access to institutional health care system. The policy shall address occupational health hazards and needs of women working in adverse situations- mines, plantations, quarries, construction, garment sectors, unorganized sector, free trade zones, poura karmikas garbage disposal etc.

5.2.2.7. Health Insurance shall be made available for covering all illnesses and special measures instituted to enable women to use the facilities. Health insurance shall also cover pregnancy, maternity and reproductive health related issues.

5.2.2.8. Menstrual health and hygiene of girls and women shall be facilitated, as part of the health-care activities. Menstrual awareness and sexual health education shall be made mandatory in school curriculum, and made popular through mass media.

5.2.2.9. Women in conflict-ridden situations shall be given special health care facilities if required. It is important to recognise that women as survivors of violence face huge physical and psychological trauma and effects. Therefore, hospitals shall have special sexual assault trauma centre equipped with trained personnel to help women survivors of violence.

5.2.2.10. Women's mental health shall be recognised as an issue of deep concern, requiring special attention. The state shall focus on imparting life skills that promote mental health inclusive of self-esteem and respect for one's body. Counselling and other mental health care facilities need to be made available at the taluka level as well. Awareness needs to be built against the misconceptions prevailing in the society. State shall ensure availability of required mental health professionals at all levels.

5.2.2.11. Geriatric interventions shall be made available in government hospitals. Availability of affordable institutional care, community housing for the aged, day boarding shall be introduced. Govt shall promote construction of more affordable and payment based old age homes in the context of increasing population of the elderly.

5.2.2.12. In view of the high risk of malnutrition and disease that women face at critical stages viz., infancy and childhood, adolescent and reproductive phase, focussed attention shall be paid to meeting the nutritional needs of women at all stages of the life cycle. Nutrition shall focus not only on quantity but also on quality focusing on local and traditional food preferences and variety. Intra-household discrimination in nutritional matters vis-à-vis girls and women shall be sought to be ended through widespread use of nutrition education. Women's traditional knowledge about health care and nutrition shall be recognized through proper documentation and its use shall be encouraged.

5.2.2.13. The availability of good and accurate data at micro level on deaths, birth and marriages shall be made available. Strict implementation of registration of births and deaths shall be ensured.

5.2.2.14. Health care support service workers like Asha and ANM shall be regularly provided with capacity building training program to improve the quality of service. They shall be encouraged and sensitized to recognize themselves as change agents.

5.2.3. Enabling Environment:

5.2.3.1. Housing and shelter:

Priority shall be given to women in BPL families, SC, ST, OBC, minority communities, female-headed households, widows, homeless, aged women, destitute, women in sex work and single women in availing govt housing schemes. Since land is a scarce commodity, Government shall consider introduction of multi-storeyed group housing projects. More shelters need to be constructed in urban areas and district headquarters for homeless and women in distress and staffed by trained and sensitized individuals to prevent their exploitation within the shelters.

5.2.3.2. Drinking Water, Sanitation:

Special attention shall be given to the needs of women in the provision of safe drinking water, hygienic disposal of garbage on regular basis, toilet facilities and sanitation within accessible reach of households, especially in rural areas, tribal hamlets and urban slums. Public places shall facilitate clean, safe, gender-neutral inclusive toilets to accommodate women along with persons with disability and transgender persons. Women's collectives need to be trained and involved in rain water harvesting and installation of RO water plant to address drinking water problem promotion of conservation of water.

5.2.3.3. Social Security Measures:

Social security shall provide protection from the following risks: old age; disability; illness; accident; maternity, unpaid care work; death; all forms of violence and threat of violence including conflict; loss of livelihood and unemployment. Social security shall be universal, but not uniform, shall respectively address specific and multiple vulnerabilities, and include special temporary measures. These measures must be applied on a priority basis to provide immediate relief to the vulnerable groups. Social security benefits shall be bestowed on women by treating them as independent rights-holders and not as dependents, or as members of a household.

5.2.3.4. Culture and Sports:

Women's participation in sports and cultural activities shall be promoted to recognise women's talent right from early childhood in schools and communities and to enhance their physical, mental and social well-being. Proper training facilities, financial support and harassment-free environment need to be provided to women sports persons and artists from different spheres. Issues like differential wages for male and female athletes and artists, differential access to advertisement, sexual harassment need to be addressed.

5.2.3.5. Conventional and social media:

Media shall be used to portray images consistent with human dignity of girls and women. The Policy shall specifically strive to remove demeaning, degrading and negative conventional stereotypical images of women and violence against women. The media shall be sensitized to bring about self-regulatory measures to avoid sensationalising news, invading the privacy of the survivor of sexual violence or the objectification and commodification of women. A social media policy shall be evolved with social consensus to protect women from cyber violence in the form of bullying, trolling, stalking and cyber pornography.

5.2.3.6. Transport:

There is need for well-lit streets, roads and public transport to provide a safe environment for women to move around freely. State shall ensure harassment-free, affordable public transport for women, as men and women have varying transport needs and constraints and are affected differently by transport interventions. Women's transport needs, such as better route planning or the provision of special buses or increased off-peak hours or services on less-travelled routes shall be addressed. Public transport

system shall display helpline numbers in both English and Kannada to help women in distress. Construction of rural roads must respond to women's needs. Rapid mass transport shall also propose gender inclusive plans where secure, clean and affordable restrooms, toilets and canteen facilities need to be provided to women passengers at regular interval.

5.2.3.7. Energy:

LPG or kerosene shall be made available at affordable cost to the poor women through public distribution system as women are disproportionately impacted by a lack of access to energy given their prominent role in domestic, low paid and unpaid work. The policy shall aim at promoting the programmes of non-conventional energy resources. Activities which lead to higher carbon emission shall be discouraged and encourage women to adopt sustainable practices for efficient energy use as the vast majority of rural women still depend on the locally available non-commercial sources of energy such as animal dung, crop waste and fuel wood. A comprehensive energy policy is needed for domestic energy, covering a range of solutions: small sized biogas plants, firewood plantations, small hydro plants, and other renewable energy sources to create a portfolio of energy options, rather than single source options. In addition, the promotion of non-biomass sources of energy, including solar, for small production units shall save firewood for domestic use.

5.2.4. Law Enforcement and Gender based violence:

5.2.4.1. All efforts shall be made to end violence against girls and women in all its forms and in every sphere of their lives. The state shall endeavour to ensure effective implementation of existing legislation and policies relating to girls and women like POCSO, PWDVA, Sexual Harassment (Prevention, Prohibition and Redressal) Act, the anti-trafficking act etc. Violence against women (VAW) includes any act of gender-based violence that results in, or is likely to result in, physical, sexual or psychological harm or suffering to women, including threats of such acts, coercion or arbitrary deprivation of liberty, whether occurring in public or private life. Violence against women manifests itself in many ways and is one of the most pervasive forms of human rights abuse in the world today. While all women may experience violence, it intersects with other social and identity-based constructs like caste, religion, ethnicity, disability, and sexual orientation to make specific groups vulnerable to different and particular forms of violence. Violence against women creates distinction and excludes, restricts girls and women from enjoying and exercising their human rights and fundamental freedoms within the family, community, socially and nationally.

5.2.4.2. Sensitization:

5.2.4.2.1. An active and visible policy of mainstreaming a gender perspective, including VAW in all policies and programmes shall be promoted. Gender-sensitization, especially for men, shall be made a mandatory part of the curriculum and in-house training of the lawyers public prosecutors, police and judiciary on a priority basis. Sensitization of medical professionals is also required on recording evidences in cases of dowry death. Staff in protective homes must be specially trained and sensitized.

5.2.4.2.2. Awareness on gender issues in general and violence against women shall be included in the core teacher's training curriculum and refresher trainings. VAW/G shall be taken up as a priority issue with interaction with young people, particularly boys and men.

5.2.4.2.3. Registered SHG federations shall be provided training to identify and deal with issues of violence against women. Funds shall be made available with guidelines on spending to enable the federations to assist such women in distress.

5.2.4.2.4. Media shall also be requested to ensure sensitive reporting of news related to women, sensitive and non-stereotypical portrayal of women in print and electronic media.

5.2.4.3. Support Services:

5.2.4.3.1. Every district shall have a shelter home for women and girls. This shall be in the nature of a one-stop crisis centre where different key services like legal aid, counselling, medical help etc. can be availed. NGOs and government agencies running such centres shall be trained adequately.

5.2.4.3.2. Allocations for more medical/trauma centres both separate and within existing government health facilities shall be earmarked. Rehabilitation in terms of capacity building for survivors with skills for self-sustenance, property, livelihood, care and protection, can prevent discrimination and stigmatization.

5.2.4.3.3. Free night shelters shall be set up in the urban centres where necessary to check trafficking and other forms of violence against women and children. It shall be ensured that women subjected to violence have access to law enforcement and justice delivery mechanisms.

5.2.4.3.4. Special homes for rehabilitation of trafficked women shall ensure that women shall be treated with dignity and as agents in their own rights and not as criminals. Protocols to deal with post rescue rehabilitation and relief shall be developed. Survivors shall not be forced to return home. In case they do return, adequate follow-up shall be done to ensure their security. Continuity of care

shall be available to the victim where necessary for at least 3 years after rescue for effective psycho-socio reintegration and rehabilitation.

5.2.4.3.5. Strengthening safety and security measures for girls and women inmates in any kind of residential facilities including schools, hostels and homes. Keeping women's security in mind, growth of paying guest accommodation facilities for girls in and around Bangalore and districts need to be regulated and monitored.

5.2.4.3.6. Special focus on appointment, training, sensitization and capacity building of Protection Officers, Service Providers, members of the judiciary, police, medical professionals, counsellors, lawyers, etc. on the issue of domestic violence and the use of law (PWDVA and other criminal and civil laws) to redress the same. Awareness on intimate partner violence (IPV) within intimate relationships shall be given to all legal service providers including Santhwana Centres and thereby ensure that issues of IPV among marginalised/oppressed groups like sex workers are mainstreamed within DV and VAW.

5.2.4.3.7. State shall hold special initiative to control the menace of child marriage through social and economic development of the communities and districts where child marriage is widely practiced.

5.2.4.3.8. Measures to strengthen the existing legislations and schemes for prevention, protection and rehabilitation of victims of trafficking and sexual exploitation shall be initiated. Special courts should be set up with Special Judges to try trafficking and other VAW-related cases and proceedings in such courts are to be timebound. Witness prosecution programmes shall be developed. As poverty is a major reason for vulnerability to trafficking, special development programmes shall be devised for those areas from which large numbers of women and girls are being trafficked.

5.2.4.3.9. Legal awareness training shall be provided for women leaders in the grass root, district and block levels. Need for set up of lok adalats and alternate dispute settlement mechanisms for efficacious settlement of cases. Women's organizations shall be consulted at all stages of legal reform process.

5.2.4.3.10. Prison reforms should be implemented to take care of needs and problems of women prisoners.

5.2.4.3.11. Strict action to be taken against community level structures that pronounce anti women judgments and actions in cases like inter-caste or religious marriages, promotion of devadasi custom, witch-hunting and other harmful social practices.

5.2.4.3.12. Self-defence training for girls should be introduced in schools.

5.2.4.3.13. Special awareness need to be built up against cybercrime including financial fraud, harassment, bullying, stalking and morphing. Women activists taking up cases of violence against women are often threatened and attacked. Strict action shall be taken in such cases and the rights of women activists protected.

5.3. Governance, Decision making, Leadership and Political Empowerment:

5.3.1. Measures shall be taken to guarantee women's equal access to and full participation in decision making bodies at every level. Women-friendly personnel policies shall also be drawn up to encourage women to participate effectively in the developmental process.

5.3.2. Since presence of women in the key decision-making positions is an important goal of political empowerment, all development programmes shall be created with an intention to empower women's participation.

5.3.3. Greater efforts shall be made towards the inclusion of poor and other excluded women in state planning processes, planning boards and commissions.

5.3.4 Women's representation shall also be ensured in decision making bodies of various social, cultural and sports organizations.

5.4. Socio-economic Interventions for Vulnerable sections:

5.4.1. Women from different social groups:

5.4.1.1. Intersectionality shall be taken on board as a guiding principle of gender planning. Discrimination is doubled, trebled and multiplied further in case all the different axes intersect – caste/tribe, religion, economic and work status, residence, geographic location, asset-ownership, marital status, age, health status, etc. The gender framework shall incorporate this.

5.4.1.2. A comprehensive data base shall enable DWCD to keep track of the progress achieved in basic human development indicators by women and girls belonging to these groups as well as women in general. Apart from human development indicators such as health and education, etc. women of some of these groups suffer from a multitude of handicaps, ranging from legal barriers to being exposed to superstitions.

5.4.1.3. In all programs, an exercise shall be done to establish the existing patterns of discrimination, participation and performance.

5.4.1.4. Equal access shall be ensured in all levels of health, education, nutrition, employment and empowerment on the basis of principle of equity. They shall be relieved from the vagaries of oppressive caste based profession.

5.4.2. Women with Disability:

5.4.2.1. A gender-based analysis of existing legislation on disability shall go a long way in highlighting both the obstacles faced by women with disabilities and their possible remedies, to address the specific concerns of women with disabilities in the areas of health, education and employment.

5.4.2.2. Self-defence shall be made a part of the education system for adolescent girls with disabilities, as women with disabilities are particularly vulnerable to violence and abuse. They may not have accurate knowledge about their bodies, abuse prevention and self-protection. Violation of their reproductive rights in the form of forced sterilisation, contraception and abortion especially in institutions shall be prevented.

5.4.2.3. Women with disabilities who quite often excluded from gender equity programmes shall be included not only as beneficiaries but also as fieldworkers and project facilitators, survey designers and field investigators in projects with disability components. This shall enhance their visibility in highly positive roles and will challenge negative attitudes that reduce them to objects of pity and helplessness.

5.4.2.4. Government policies in the disability sector must encourage development of innovative adaptive technologies, as technology is also a path to empowerment. Special schemes of economic assistance shall be executed for mothers of children with disability.

5.4.3 Women Migrants and Displaced Women:

5.4.3.1. Plights of the migrant and displaced women shall be addressed, including situations of internal short-term migration for work (which may be seasonal or simply for very short periods regardless of seasonality) or displacements due to developmental projects and natural calamities.

5.4.3.2. Policies generating greater and more prolonged job opportunities for women within particular rural/urban areas shall be emphasised as increasingly, women are moving for work, not only with husbands or male members of families, but even on their own or in groups in search of work and the consequences of such migration are highly gendered.

5.4.3.3. Migrant and displaced women shall be provided with access to public distribution system. Since their children travel around with them, their education, protection and care shall be considered on a priority basis.

5.4.3.4. Migrant and displaced women's wage discrimination and lack of access to health services and shelter shall be addressed.

5.4.5 Devadasis and Women in Sex Work:

5.4.5.1. Karnataka Devadasis Prohibition Act shall be strictly enforced and shall be made more stringent if necessary to completely stop the process of dedication of girls under such oppressive customs. Along with capacity building and social support under Devadasi rehabilitation program, mainstreaming of former Devadasis and their children shall be the priority.

5.4.5.1. Considering sex work as work, the vulnerability, dignity, health care, humane living conditions and exploitation of women engaged in sex work and their children need to be addressed. Sex workers shall be provided with capacity building, training and further income generation possibilities in order to come out of their profession and live life with dignity.

5.5. Ecology, Environment and Climate Change:

5.5.1. The state shall ensure access and control over common resources such as water, forests, fodder, etc. which are the mainstay of occupations of a large number of the rural poor.

5.5.2. Women shall be involved and their perspectives reflected in the policies and programmes for environment, conservation and restoration. Considering the impact of environmental factors on their livelihoods, women's participation shall be ensured in the conservation of the environment and control of environmental degradation.

5.5.3. Activities which lead to higher carbon emission shall be discouraged and women should be encouraged to adopt sustainable practices for efficient energy use. They shall be made aware of adverse implications of crop selection, use of chemicals and pesticides etc. on their health and surrounding environment.

5.5.4. In plantation of trees, protecting nature and restoring waterbodies women shall be encouraged to take leading role. Measures shall be taken to comprehensively address the adverse implications of crop selection, use of chemicals and pesticides etc. on women's health and their surrounding environment.

Annexure-1

Operationalization

1. Action Plan:

The State Government shall draw up time bound Action Plans for translating the Policy into a set of concrete actions, through a participatory process of consultation. The Plans shall specifically include the following: -

1.1. Measurable goals to be achieved

1.2. Identification and commitment of resources.

1.3. Responsibilities for implementation of action points.

1.4. Structures and mechanisms to ensure efficient monitoring, evaluation (concurrent and impact evaluation) review and gender impact assessment of action points and policies.

1.5. Introduction of a gender perspective in the planning process through bottom-up approach by involving the local bodies and gender think tank.

1.6. State Government shall take the lead to garner funds for effectively implementing Action Plans which shall be translated into schemes, programmes and projects.

1.7. In order to support better planning and programme formulation and adequate allocation of resources, Gender Development Indices (GDI)/Gender inequality index shall be developed by networking with specialized agencies. These could be analysed and studied in depth in order to substantively/rationally input into all developmental programmes for empowerment of women. Gender auditing and development of evaluation mechanisms shall also be undertaken alongside.

1.8. Vacancies in service departments like DWCD, police and health shall be filled in a timebound manner.

1. Gender Mainstreaming:

1.1. The processes of mainstreaming and sensitizing of gender concerns shall be initiated in various organs of the state. This is especially true of such schemes which have a strong element of protection or are rights based. It is also important that justice delivery shall be quick with the enforcement machinery being responsive and gender sensitive to women's needs especially in cases of domestic violence, intimate partner violence and personal assault. In addition, trade unions also need to be sensitized to play an active role protecting women's rights/interests. Engendering the public domain shall be done through recruitment/appointment of more women in the public services like police, judiciary, public transport and so on.

3. Legislation and Enforcement:

3.1. All state legislations shall be reviewed so as to ensure gender equality. These measures shall be carried out through a consultative process with civil society and all relevant stake holders.

3.2. Effective implementation and enforcement of central and state legislations shall be carried out through regular and effective gender responsive training of lawyers, public prosecutors, police and the judiciary.

3.3. Women's Cells in Police Stations, Family Courts, Mahila Courts, Counselling Centres, Legal Aid Centres and Nyaya Panchayats shall be strengthened and expanded to eliminate violence and atrocities against women.

3.4. In case of sexual assault and rape, a standardized investigation procedure need to be developed and efforts should be undertaken to increase conviction rate.

3.5. Widespread dissemination of information on all aspects of legal rights, human rights and other entitlements of women, through specially designed legal literacy programmes and rights information programmes shall be done. A mobile app shall be created for this purpose.

3.6. A social audit of the implementing mechanism, its efficiency and efficacy and scope for changes based on the audit findings shall be initiated.

4. Generation of Gender disaggregated Data:

4.1. Institutionalization of the generation, collection and compilation of gender disaggregated data through various mechanisms right from the grass root level. This shall be an inbuilt part of the programme/ scheme. This shall further help in identifying data gaps and designing the future steps for building gender disaggregated data. Government departments must be sensitized about the visibility of women in statistics and indicators by holding conceptually and technically sound training workshops.

4.2. Data and information gaps in vital areas reflecting the status of women shall be sought to be filled in immediately. All Departments/Corporations/financial institutions etc. shall be advised to collect, collate, disseminate, maintain/publish and analyse data related to programmes and benefits on a gender disaggregated basis. This shall help in meaningful planning and evaluation of policies.

5. Institutional Mechanism:

5.1. Institutional mechanisms to promote the empowerment of women, which exist at the State level, shall be strengthened. These shall be done through interventions as may be appropriate and shall relate to, among others, provision of adequate resources, training and advocacy skills to effectively influence macro-policies, legislation, programmes etc. to achieve the empowerment of women at every sphere. Accurate information systems shall be put in place for periodic, effective monitoring and evaluation of women related programmes and gender impact of all other programmes.

5.2. A State Gender Council shall be formed to oversee the operationalization of the Policy on a regular basis. The State Gender Council shall be headed by the Hon'ble Chief Minister with representatives from the concerned Departments, State Commission for Women, Social Welfare Board, representatives of Non-Government Organizations, Women's Organisations, Corporate Sector, financing institutions, academics, experts and social activists etc. This Council shall review the progress made in implementing the

Policy twice a year. The State Gender Council shall also act as an apex body to suggest proactive policy initiatives and corrective measures as well as to monitor the schemes with respect to gender component.

5.3. The State Women's Commission shall be strengthened and its role enhanced. State Resource Centre for women shall be established with mandates for collection and dissemination of information, undertaking research work, conducting surveys, implementing training and awareness generation programmes. These Centres shall link up with Women's Studies Centres and other research and academic institutions through suitable information networking systems. These Centres shall also undertake regular evaluation of all development programmes which have implications for women in collaboration with Research Institutes/Universities.

5.4. While institutions at the district level shall be strengthened, at the grass-roots, women shall be helped by Government through its programmes to organize and strengthen into Self-Help Groups (SHGs) and other women collectives at the hamlet/ Anganwadi/Village/Town level. The women's groups shall be helped to institutionalize themselves into registered societies and to join at the Panchayat/Municipal level. These societies shall bring about synergistic implementation of all the social and economic development programmes by drawing resources made available through Government and Non-Government channels, including banks and financial institutions and by establishing a close interface with the Panchayats/Municipalities.

5.5. Availability of Institutional Services for women of different age groups shall be rationalized. Government shall consider providing such services to all the districts and if situation demands new Homes shall be set up for the Districts where no such service is available at present. Support measures shall be provided for adoption of girl child and there shall be proper guidelines for adoption. Measures shall be taken to stop illegal adoption.

5.6. State Government shall ensure to establish convergence & facilitation centre/ Helpline; Service Centre/Information hub up to the village level to bridge information gap among the women. State govt shall take initiative to create mobile based app for the said purpose.

5.7. Before formulating any policies/schemes related to women, the Departments shall consult the Department of Women and Child Development. Further, Government Departments which are implementing schemes for women shall be instructed to display women's charter in the office premises so that women are kept well informed about these schemes.

P.R. 322

ಸಂಧ್ಯಾ ಎಲ್. ನಾಯಕ್

ಸರ್ಕಾರದ ಅಧೀನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ-1

ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ವಿಕಲಚೇತನರ
ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಸಬಲೀಕರಣ ಇಲಾಖೆ.